

అభినవనరస్వతి

యశుక మాసపత్రిక.

అష్టావధాని జానపాటి పట్టాభిరామశాస్త్రి.

బ్రహ్మచారి.

జానపాటి,

సంపుటము 16 { 1924 సం॥ } సంచిక 9.
డిసెంబరు.

విషయములు.

- ౧ కృత్తివిమర్శనము — పత్రికాధిపతి.
- ౨ జి. యస్. బి. నరస్వతిమర్యాదలు ...
- ౩ దాసశబ్దార్థచరిత్రావిమర్శనపరిశోధనఖండనముండనము — కాచర్ల శ్రీనివాసరావుగారు.
- ౪ బహిరంగలేఖ — మేమారి కెవస్వామిశాస్త్రిగారు.
- ౫ అస్పృశ్యతానిరాకరణఖండనము.
మల్లాది రామకృష్ణచయమలవారు.
- ౬ నాగరఖండము - పత్రికాధిపతి.

చందానిర్ణయము సంవత్సరమునకు.

సభాసభాసకులకు రు 25 0 0 సహాయకులకు రు 5 0 0
సభాసభాసకులకు రు 10 0 0 చందాదారులకు 3 0 0

Printed at the Chandrika Press, Guntur,
and published at Janapadu by the Editor, Astavadhani
Janapati Pattabhirama Sastry.

చందా దయచేసిన ప్రధానపోషకులు.

- ౧ రామసింగుగారు - నెల్లుట్ల సాపురంగ స్థానములమే నేబరు - నెల్లుట్ల.
 - ౨ బాకరాజు పరాంతకేశరావుగారు యాదవరం.
 - ౩ శ్రీ శ్రీ జగద్గురు విరూపాక్ష స్వాములవారు
 - ౪ శ్రీ శ్రీ జగద్గురు పుష్పగిరి స్వాములవారు
- పోషకులు.
- ౧ ఎనమండ్రీ లక్ష్మీనరసింహముగారు, చుర్రెంటు, దెజవాడ
 - ౨ రాజా వెంకటాద్రిస్వామిరావు, బహదరుగారు, వుయ్యూరుయెస్తేటు
 - ౩ రాజామంత్రి పె్రిగడ వెంకటహనుమంతిరావు, రాఘవరావుగార్లు, లింగం
 - ౪ తంగడ నరసింహారావుగారు, కరణం, మోర్తంపాడు
 - ౫ శ్రీ రామయాలికా పుష్పకభండారము, లక్ష్మీనరసింహపురము
 - ౬ లింగాల వెంకటరెడ్డి దేశములుగారు, మంసవరము
 - ౭ చాల్లెబుడ్డి రత్నారెడ్డిపట్టుగారు, న్యాలపోగుల
 - ౮ లింగాల సీతారామరెడ్డి బండారెడ్డి, దేశములుగార్లు నారాయణపురము
 - ౯ డి. లక్ష్మణసింగుగారు, జొనగాం
- ౧౦ నెల్లుట్ల నరసింహారావుగారు, జొనగాం
 - ౧౧ గంగాచార్యులుగారు, ముత్తూరు, దేశములు, మసీదుపల్లె,
 - ౧౨ శేతలపల్లి కృష్ణారెడ్డిగారు, కేశవాపురము
 - ౧౩ శేతలసింగుగారు, మర్చెంటు, నాగవరము
 - ౧౪ పిళుపాటి వెంకటరాయశర్మగారు, కరవది
 - ౧౫ హగర్లమాడి తుప్పుస్వామి నాయుడుగారు, కారంచేడు
 - ౧౬ యార్లగడ్డ రంగనాయకులు నాయుడుగారు, కారంచేడు
- సహాయులు.
- ౧ వావిళ్ళ వెంకటేశ్వరశాస్త్రిగారు, చెన్నపట్టణము
 - ౨ నడింపల్లి నరసింహారావుగారు, జిల్లా రిజిస్ట్రారాఫీసు, గుంటూరు
 - ౩ కాచకొండ వెంకటరామయ్యగారు, యెనమడల
 - ౪ బుడంపాటి సుబ్బయ్యగారు, మర్చెంటో, కాకినాడ
 - ౫ శ్యామాపంతుల వెంకటేశ్వరరావుగారు, తాలూకాకారు, వింకూ గూడెం
 - ౬ పెద్దిభట్ల వీరయ్యగారు, స్తీడరు, దెజవాడ
 - ౭ నెల్లుట్ల కేశవరావు దేశములుగారు, నెల్లుట్ల
 - ౮ రంగరాజు గోపాలకవిశాఖరావు దేశములుగారు, సాపురం
 - ౯ నారాయణరావుగారు, నాతాయపల్లె
- ౧౦ డేలూరి రామన్నగుప్తగారు - గదాలిపులికేట
 - ౧౧ రామారి సుబ్బయ్యగారు - శ్రీ శ్రీ విరూపాక్షస్థాన ప్రధాన సంప్రదించు
 - ౧౨ ఘంటంభట్లగారి వెంకటభుజంగముగారు - ముసూపురం
 - ౧౩ దండు గుండేరావుగారు, కరణము - ...
 - ౧౪ తిగుళ్ళ కృష్ణారెడ్డిగారు. పట్టు - ...
 - ౧౫ కామమాను హనుమయ్యగారు, నర్సారావుపేట
 - ౧౬ పిల్లలచుట్టి సోమమామిలుగారు, తనాకిలుదూరు, కురిజాల
 - ౧౭ తిప్పరాజు రామేశ్వరరావుగారు, కరణం, దుగ్గిరాల

అభినవసరస్వతి

సంపుటము ౧౨.	జానపాడు రత్నాక్షి సంగమార్గశిరమాసము.	సంచిక ౯
-------------	--	---------

కృతివిమర్శనము.

దుర్గాదాసు—ఇది గుడివాడ హిందీపాఠశాలోపాధ్యాయులగు
 ఆంధ్రాల శివస్వామిశాస్త్రిగారిచే బంగారీభాషనుండి యనువాదితమైన
 ముక్తనాటకము—ఈశాస్త్రిగారు సంస్కృతాంధ్రములందు వ్యాకరణ
 ప్రతిపత్తి చక్కని సాహిత్యముగలిగి యుభయభాషలందును బెక్కు
 వాసియుండిరి—తిరుడతి వెంకటేశ్వరకవులకు శిష్యులు—
 ఇటీవల వీరు హిందీ బంగారీ భాషల నభ్యసించి తదుభయభాషల
 యందును మంచిపాండిత్యము సంపాదించిరి. ఈనాటకము నిప్పటి
 నాటక సంఘములవారి కోర్కెనుసరించి కాజీలు గద్దపద్యాత్మి
 కముగాఁ గాక కేవలగద్యాత్మికముగానే రచించిరి—ఇప్పటి నాటకసంఘ
 ములవారి రుచులన్నియు విజాతీయములు—వీరికి శాస్త్రియములైన
 పూర్వనాటకములుగాని ప్రకృతనాటకములుగాని పనికిరావు—కథా
 పార్శ్వరంభమునుండియే ప్రదర్శింతురుకాని నానూత్రాధారసంభాషణ
 కూపమగు ప్రస్తావన ప్రదర్శించుటకుఁగూడ బద్ధకంతురు—ఏతద్గ్రంథ
 కర్త సంస్కృతవాఙ్మయమునఁగల స్వారస్యమును గుర్తెఱింగియున్నను
 నవనాగరికమనోరంజనార్థమో స్వహృదయముగూడ నభినవముల
 రుచించుటచేతనో రసపుష్టిగల స్వీయకవితను శాస్త్రపద్ధతులయందే
 యుపయోగించుచున్నవారు—అందువలననే ముక్తనాటకమున నాందీ
 ప్రస్తావనలఁగూడ మానివేసిరి. ఇందలి కవిత్యము సుగమమును గంభీర
 మును విద్వత్సాద్యోతికమును నై శృద్ధాఘృవులగు చదువరుల మనం
 బుల నాక రించుచున్నది—గ్రంథము చరిత్రాత్మకము—మొగలులకును

రాజపుత్రులకును మహారాష్ట్రులకును జరిగిన యుద్ధాదు లిందు వర్ణితములు-అందు రాజపుత్రుల నిర్వక్రపరాక్రమ మగ్గిగణ్యము-పితృగ్రంథపాఠకులు దేశభక్తి స్వామిభక్తి కృతజ్ఞత పాతివ్రత్యము మున్నగు నుత్తమగుణముల నేర్చుకొందురు-ఇండియాచక్రవర్తియగు నారంగజేబు స్వమతప్రచారమునకై చేసిన హిందూదేవాలయ గ్రంథ వినాశనాది దుష్కృత్యముల నివారింపఁజేయుటకై శత్రుమిత్రములొనర్చిన సద్బోధయే యద్యతన హిందూమహమ్మదీయుల యన్యోన్యమత కలహముల వారించి యైక్యమునుగూర్పఁగలిగెడి-ఈనాటకమునవచ్చు పాత్రులలోనెల్ల దుర్గాదాసను రాజపుత్రుఁడు మార్వాడసేనాపతి శరణాగతత్రాగపరాయణుఁడును స్వామిభక్తుఁడును దేశభిమానియును బరనారీస హిందూదరుఁడును మహావీరుఁడును వేయేల సకలసద్గుణ సనాధుఁడును నిగుటచే గ్రంథకర్త ప్రకృతానుగుణముగా నీనాటకమునకు దుర్గాదాసనియే నామమును విధించెను-ఇందుఁ బద్యములు ప్రచురింపఁబడకున్నచు విక్రమోర్వాశీయాది సంస్కృతనాటకములంబోలె గీతకలు చేర్పఁబడియున్నయవి. యోధపుర (మార్వాడ) రాజగు యశోవంతసింహు నారంగజేబు కపటమార్గమున నాస్థనిష్ఠానమునకు యుద్ధముచేయఁబంపి చంపించి తద్రాజ్యమును మట్టజేంచుటయు నతనిరాణియగు మహామాయ స్వరాజ్యము నుద్ధరించి మొగలులఁ బాఱఁదోలి తన పీఠపతిప్రతాప్తియు విశ్వవిఖ్యాతముగా సహగమనముఁజేయుటకీ స్త్రీలువాడిన పాట యొకటిమాత్ర మిదిగవ నుదాహరింపఁబడియెడి-కార్యభాహుళ్యముచే నొక్కనాఁడే యీనాటకమతయుం జమన పిలువడక నాలుగుదూదినములు పట్టినచు సమగ్రముగాఁ జనుపునంతవఱకు స్వాంతము సంతుష్టిఁజెందకుండెనటకంటె దీని పాఠశైల్యము వేఱ వ్రాయవలసియుండదు-ఇట్టిగ్రంథమును బత్రికాకార్యభరమున బహుదినములచుండి విప్పియైనను జూడఁదలపింపమికి

బళ్ళాత్తాపపడియెడి నాయెడల చట్టార్థమున కభిప్రాయమిచ్చెనని శివన్న శాస్త్రిగారు రన్యభా తలఁపకుండురుగాక-ఇట్టిగ్రంథమును దను యాంధ్రగ్రంథరత్నాకరమును గ్రంథమాల కాద్యరత్నముగాఁ గై కొనిన తత్సంపాదకులగు స. శివరావుగారు శ్లాఘాసాతులు-దీనివెల యాంధ్రగ్రంథరత్నమాల చందాదారులకు రు ౧-౦-౦; ఇతరులకు రు ౧-౨-౦. వలయువారు “మేనేజరు, ఆంధ్రగ్రంథరత్నాకరము, గుడివాడ, కృష్ణాజిల్లా” యనివాసికొనవలెను.

గీతము

పత్నికమునకు పోవమ్మా ! యోచనతీ ! పుణ్యవతీ !
గతివేదాక్కటి లేదమ్మా యింక పతులకు నీజగతి,
ప్రాపంచికకోకమ్ము లొడలితో భస్మంబై పోవున్
ఆపయి బోయెదవమ్మ యక్షయంబౌ స్వర్గంబీవున్
మిను మదిగో జయదుందుభు లాకసమున మోగించుచుండెన్,
గనుము సురావళి యల్ల దె సుమవృష్టిని గురిపించుచుండెన్.

—(౦)—

జి.యస్.బి.సరస్వతి దుర్భేధలు.

శ్రీశ్రీ జగద్గురు పుష్పగిరిపీఠాధీశ్వరులు శానాని తాబూకా కొల్లూరుగ్రామములోఁజాతుర్తాస్యదీక్షనిర్వర్తించుచుండుటయుఁదత్కాలమున నాయూరికమ్మవారుకొందఱు క్షత్రియంనున్యమానులై శ్రీ స్వాములవారిసన్నిధిని మేము క్షత్రియులమగుదుమో కామో విమర్శించి తీర్మానంపుడని పిటిషను బెట్టుటయు నందుపై వారు సభకూర్పుటయు నం దుభయవాదులకును వాదోపవాదములునడచుటయు నవ్వాదములు విని పీఠాధిపతులు తీరుపుచెప్పటకు వాయిదావిధించుటయు భాద్రపదమాసపత్రీకయందుఁ బ్రకటించియుంటిమి - తరువాత నిది భరతఖండమున కంతటికిని సంబంధించిన పెద్దవిషయమగుటవలన నితర

పీఠాధిపతులయుఁ దత్తదేశస్థ పండితులయు సభిప్రాయములఁబడయు
 టకై కమ్మవారియొక్కయు బ్రాహ్మణులయొక్కయు వాదముల సం
 గ్రహించి గ్రంథరూపముగా ముద్రింపించి వారికి కా పీఠాధ్యక్షులు
 పంపియున్నవారు. పండితుల ముద్దయండి తమతమ యభిప్రాయములు
 క్రమముగా వ్రాసి పంపఁబడుచున్నవి. పుష్పగిరిస్వాములవారు
 నవరాశోత్సవములుగూడ నా కొల్లూరు గ్రామంబుననే నిర్వహించి
 నెల్లటూరు పులివట్టు మున్నగు గ్రామంబుల సంగారముచేయుచు
 న్నారు. శంకుమాసములు చాతుర్మాస్యవ్రతము శ్రీవారిచే శేయిం
 చుటయేకాక నవరాత్రును హోత్యవముచుగూడఁ దమచే చేయించిన
 కొల్లూరు బ్రాహ్మణులును నెలదినములపర్యంతము సపరివారముగాఁ
 దత్తీరస్థుల స్వావాసమున నిలుపుకొని పూజించి పునీతులైన నెల్ల
 టూరిబ్రాహ్మణులును బ్రశంసనీయులు. దేశజనుల భక్తి శ్రీ పీఠాధి
 పులయెడల నింత యశరమై నెలయుచుండ స్త్రీసూద్రాదుల కందఁ
 జకును నేదపర నాధికారముకలదని వివాహితులై పుత్రులను జాతు
 లనుగూడఁ గాంచి వార్ధక్యమునకువచ్చిన శూద్రులకుసహిత ముపనయ
 నములుచేయించి జండెములు వేయించుచును గమ్మ రెడ్డి వెలమ కా
 పులు క్షత్రియులనిచెప్పుచును ఏరు పీఠాధికారులుకారని ప్రలాపించు
 చును పీఠాధిపతులు దయచేయు నూరికెల్లఁ జని జి యన్ బి సరస్వతి
 యను నొకయతి తత్సంచారమున కడ్డుఁబెట్టించుచున్నవాఁడు. ఈయన
 చరిత్రమంతయు మత్పత్రికాపాఠకులు పలుమాఱు లీపత్రికయందే
 పఠించియుండుటండేసి మరలఁజెలుపుటకుఁ బ్రయత్నింపము. తద్వాద
 మంతయు నశాస్త్రీయము నసంగతము నైయున్నది. ఈయన దురౌఢ
 ధలు బుద్ధిమంతులగు పెద్దమఱువ్యుల తలల నెక్కకున్నను గొందఱు
 కమ్మవారికిమాత్ర మెక్కి బ్రాహ్మణులతోడనేమి పీఠాధిపతులతోడ
 నేమి ప్రతిఘటించుచున్నవారు. స్వవాదమున నేకీభవింపనివారి
 కపకృతిగావించుటకుఁగూడ వెనుకదీయకున్నవారు. ఇట్టిపట్ల నాఁడును

లగు తొనురాదులకు సర్వేస్వరుడే శరణ్యము

ఈ జి యన్ బి సరస్వతి కమ్మ రెడ్డి వెలమ కాపుల క్షత్రియ
త్వమును గూర్చి ప్రశ్నార్థరాజకులనిర్ణయమని స్వప్రకీర్ణియమాణ
జయార్థప్రకాశికానామగ్రంథమున నొక భాగమును జేర్చియున్న వాడు.
అందుఁ గల్యాణిని మహానందియను నొక క్షత్రియుఁడు శూద్రాస్త్రీని
బెండ్లాడి యూపెయందు పండుఁడను నొక పుత్రుఁ గాంచెననియు నతఁ
డు బలవంతుడై రాజ్యమాక్రమించి క్షత్రియుల నెల్లరను దనకు నమ
స్కరించి కొలుచుచుండఁ గోరెననియు వార లాదుల కియ్యకొనమి
యద్ధమున నోడించి కారాగృహంబుల నుంచెననియు నట్లు పరాజి
తులై తుదకు నమస్కరించి స్వనర్జించితకర్మాచ్యుతానగోపమున
యజ్ఞోపవీతపరిత్యాగపూర్వకముగా శూద్రాప్రాయులై సోమరనియుఁ
గమ్మ రెడ్డి వెలమ కాపులు కర్మభ్రష్టతమై శూద్రాప్రాయులైన యా
క్షత్రియులే యగు నిరూపించియుండు లిందులకు మార్కండేయ
పురాణోత్తరభాగమందలివియని కొన్ని శ్లోకము లాదామిది చెరు.
ఆశ్లోకములలోఁ దత్కాలీన క్షత్రియులు నందరాజవిజితులై కర్మగో
పమున శూద్రాప్రాయులైరినిమాత్రమే కలమకాసి యా కర్మభ్రష్టు
లైన క్షత్రియులే యద్యతనలగు కమ్మ రెడ్డి వెలమ కాపులనునది
కానరాదు. ఇదియంతయు జి యన్ బి సరస్వతి యపమానప్రమాణ
మున సాధింపఁజూచుచున్న వాడు. కాని నిప్పటి కమ్మ రెడ్డి వెలమ
కాపువార లే యాశూద్రాప్రాయులైన క్షత్రియులని స్థాపనచేయు
టకు నలసి నంత సాధనాముగ్రి కనుపట్టదు. జి యన్ బి సరస్వతిగారందు
లక్ష్మీ మాపెడి సాధనములు చాలవు. ఆ యట్లుండనిండు. మార్కం
డేయపురాణోత్తరభాగమందే శూద్రాపుత్రుడైన నందునకు సుమా
ల్య కమ్మ రెడ్డి వెలమప్రభృతులగు నెనమఁ ప్రిగురుసుతు లుదఁదించి
తత్తదేశములఁ బాలించినట్లుండెనని గుడివాడతాలూకా కానుకొలను

గ్రామవాస్తవ్యులైన వాదిమతైభకంఠవ సింహాద్వైతపుణాచార్యులు గారను నొక విశిష్టాద్వైతిపండితులు కొన్నిశ్లోకములఁదీసికొని కొల్లూరు లో జరిగిన మతసభకువచ్చి శ్రీపుష్పగిరిపీఠాధిపతుల సన్నిధిని సమర్పించిరి. వారు నానినిగూడఁ దమరికార్థునఁ జేర్చుకొని పండితాభిప్రాయములఁబడయుటకుఁగాఁ బంపిన వాదసంగ్రహమునం దీవిషయమును జేర్చియున్నవారు అయ్యుభయవాదములను దత్తద్వైతస్థాంధీతుల యభిప్రాయములను బరిశీలించిన పిమ్మటఁగాని శాస్త్రసమ్యక్మైన స్వాభిప్రాయమును శ్రీజగద్గురు పుష్పగిరిపీఠాధిపతులు ప్రకటించఁ జేయదు.

ప్రకృమమంతయు నులుండ శాస్త్రవిరుద్ధాచారప్రసర్తకుడై బ్రాహ్మణద్వేషియు లోకగర్హితుఁడను నగు జి యస్ బి సరస్వతి శంకరగురుపరంపరాగతులను సన్మతాచారప్రవర్తకులును నగు శ్రీ పుష్పగిరిపీఠాధిపతులపైఁ గూడ ద్వేషించి లోకానుగ్రహార్థమై వారు చేయు సంచారమున కంతరాయముగలిగింపవలెనను దురూహతో మహానందియునుక్షత్రియునకు శూద్రాపుత్రుడైన నందునిసంతతివారలగుటచే నీ కమ్మరెడ్డి వెలమసంఘమువా రనులొమసంకరులనునది శ్రీపుష్పగిరిస్వాములవాడే చెప్పుచుండిరని యిదివఱకుఁ దనదుర్బోధలఁ బెడచెవిసిబెట్టెడి పెద్దమనుష్యుల మనంబులఁగూడఁ గలవర పెట్టుటకు విశ్వప్రయత్నములఁ జేయుచున్నవాఁడు. నేపల్లెతాలూకా వేమవర నామకగ్రామమున శ్రీ శ్రీ స్వాములవారు ప్రవేశించుటకుముందు నలుగురు కమ్మయవకులఁ గూడుకొని జి యస్ బి సంగారు ప్రత్యక్షమై తమపంచాంగము విప్పుటకుఁ బ్రయత్నించుటయు నాయూరి కరణ మగు తాడేపల్లి రత్నయ్యగారు మంచిమాటలతో మందలించి యవల కనిచిరి. అంతట బలపౌరుషాదులచే క్షత్రియత్వము సాధింపఁబడెడి కమ్మమహాజనులకు ముఖ్యస్థానమైన దోనేపూడిగ్రామమునుండి తద్వేమ

వరసమీపస్థలమగు సూరేపల్లికి దేవబ్రాహ్మణులయందు భక్తివిశ్వా
 సములుగలిగి పూర్వాచారపరాయణతం బ్రవర్తిల్లడి వెలచువారిపేర
 బై కాణము లుదాహరించుచు బుష్పగిరిపీఠాధిపతుల బూజింపవల
 దని యుద్రేకసిదానమగు నొకపత్రిక వ్రాసెనుగాని వార లయ్యది
 బుట్టదాఖలుచేసి శ్రీస్వాములవారి నాహ్వానించి తమయూరికీ గొం
 పోయి కొన్నిదినము లుంచుకొని యర్హ్తపూజాకరణంబున వారింబరి
 తృప్తులగావించి పునీతులైరి. ఇట్లేయన యెన్నిప్రయత్నములుచేయు
 చున్నను ధర్మిష్ఠులు వారిని బూజించుచునే యున్నవారు. జియన్ బి
 దుండగముల నణంప యోజించుచునేయున్నవారు. కాని కమ్మమహా
 జనులుమాత్రము కొంతమంది యాయన వలలో జడుచున్నవారు.
 పెల్లటూరి బ్రాహ్మణులు నెలదినము లీపీఠాధిపతుల నిల్పికొని మహా
 వైభవముతో బ్రతివారును భిక్షాపాదపూజాదులు జరిపించియుండ
 జియన్ బి గాలిగాని తదనుయాయులగాలిగాని సోకకుండినచో
 దద్రామాధికారులగు తిరుపతిరాయండుగారును నట్టిపెద్దమనుష్యులే
 యైన మఱికొందఱును శ్రీవారి నేలపూజంపనుందురు ? కావున నీగా
 లిని బాఱదోలుటకు ధర్మిష్ఠులగుజనులు ప్రయత్నింపవలసియున్నది.
 వ్యవహారవిదులు తద్బంధ నోపాయముల నాలోచింపవలసియున్నది.
 మఱియును బుష్పగిరిపీఠాధిపతు లీదేశమునకు జరకాలమునుండియు
 మతగురువులు. బ్రహ్మసాధులు పరిపాలకులు. పరిపాల్యుల కష్టముల
 విచారించి సుఖములొడఁగూర్చుట పరిపాలకులపని. నారు తమమత
 గురువులయెడల భక్తిశ్రద్ధలు గలిగి మతవిషయమున దదాజ్ఞయవ్యా
 హతమైయుండ సంచరింపఁజేయుచున్నవారు. అట్టిశ్రద్ధ స్వపరిపాల్య
 మానదేశ మతగురువులయెడలఁగూడ సంచవలసియున్నది. కావున
 సస్యన్యతగురువులగు పుష్పగిరిపీఠాధిపతుల సంచారమునకు లోకులకు
 దుర్బోధలుచేయుటమూలమున నడ్డుగలిగించుచున్న జియన్ బి సర

స్వతిని పిచారించి క్షింపఁ బ్రభుత్వమువారు ప్రాధ్నితలు. ఈయన లోకమున మతకలహములు పెట్టి కలవరపఱచుచున్నవాఁడు. ఈయన యోశూద్రుల క్షత్రియులని ప్రతిపాదించుచున్నాఁడో యోశూద్రులే యనేకులు తద్వాదమును ఖండించుచున్నారు. అందొక్కటి యిక్కడఁ గనఁబడుచున్నవారము.

— 'o) —

దాసశబ్దార్థచంద్రికా విమర్శన పరిశోధన ఖండము డివీషన్.

సత్యజ్ఞానము తెమింజేసి దూరాలోచనములేకయును, స్వార్థ పరత్వముచేకుత్సితం సుఖిల్పములకు లోనయియును, సంఘములో వృథాద్వేషములుపెంచి స్వలాభప్రాప్తిసందనెంచు జి. యస్. బి. యనువారు దాసశబ్దమునకు 'లంజకొడుకను' నీచార్థమును స్వయముగ కల్పించి లోకమున కసర్థమును కలిగించుచున్నారు. వీరిమాయ లలోనికి కొందఱు మావిద్యార్థిసోదరులు పిచ్చియాహులకు లోనగు చున్నారు. ఈ సుసర్థమును తొలగించుటకై 'దాసశబ్దార్థచంద్రికా' విమర్శన పరిశోధనమను గ్రంథమును వ్రాసి ప్రచురించితిని. కానినోగి కన్నము చేమగాఁగాఁప్పించిన రీతిగను పశ్యము రుచింపనివిధముగను జి. యస్. బి. బ్యరపిడితులగు మాసోదరులకు కొందఱికి నాహిత బోధ రుచింపకపోవుటచే వారు 'దాసశబ్దార్థచంద్రికా' విమర్శన పరిశోధన ఖండమును కుత్సిత విమర్శనము నొక దానిని దుష్పాండిత్య దుర్విదగ్ధుల సాహాయ్యముతో నొనరించి కొత్తిగఁ బ్రచురించిరి. ఇందున్నది నిస్సారమగు చెత్తవ్రాత. న్యాయముచే దానికి దిరుగ సమాధానమియవలసినయవసరమేలేదు. కానియితప్పుత్రోవలందుఁ దుదకుఁ బడుచున్నవారు మాశూద్రసోదరులే కావునన్నిటివారి బాగు నుగోరి తిరిగి సమాధానమియవలసినయవసరము కలిగినది. వీరిఖండనము ప్రధాన విషయ విమర్శనములేక శాఖాచంద్రములుములతో

నిండియుండి సత్యదూరమై నిస్సారిమై యపాజ్ఞ లిఖితమని తనంతః
దానే ప్రకటించుకొనుచున్నది. ఇట్టివాగ్రతల వ్రాయువిద్యార్థులంగని
జాలిపడి సద్బోధ వారికి కలిగించుట యత్యవసరము కాని వీరి ముగ్ధత
నాధారముగ దీసికొని తమ కుత్సితవాదమును మఱల లోకములో
వ్యాపింపజేయనెంచి యాముగ్ధుల కాకుటిల ఖండనము వ్రాయుటలో
సాయమొనర్చిన యాపండితంతువుల దుష్ప్రావృత్తియు సర్వవిధముల
గర్హించి తృణీకరింపవలసియున్నది. ఇట్టిజ్ఞానలవ దుర్విదగ్ధులకు సమ్మతి
గలిగింపఁగలవారుండఁజాలరు. అయినను మావిద్యార్థి సోదరులకు
దుర్బోధలు గాఁచుచున్న యాదేవానాం ప్రేయులకును మాచిన్ని
సోదర విద్యార్థులకును సత్యజ్ఞానమలవడుటకై యీపునర్వీమర్శనమును
ప్రకటించుచున్నాడను. జి. యస్. బి. గారి స్వార్థపరత్వము వారిని
సరియగు మార్గమున పెట్టినను పెట్టకున్నను దీనింబట్టి మాచిట్టివిద్యార్థు
లయినను సద్బోధ యేదియో గుర్బోధ యేదియో తెలిసికొని పెద్దతి
మార్గం బవలంబించి బాగుపడుదురుగాక.

శూ ద్రు లె వ రు ?

నావాగ్రసన పరిశోధనమందలి పీఠికలో రెండవపుటయందు
నాది కాపుకులనుని వ్రాయబడియున్నది. నాగ్రంధములో రెండవ
పుటలో నిది మాశూద్రులతో సంబంధించిన విషయమని నేను వ్రాసి
యంటిని. ఇందులకు మాచిట్టివిద్యార్థులు కినిసి నాది శూద్రులము
కాదనియు కాపులకులమనియు కాపులు క్షత్రియులు కాని శూద్రులు
కారనియు నేనజ్ఞుడనై శూద్రుడననుకొనుచున్నాననియు నేమేమో
వ్రాసి నావిషయములో చాల జాలిపడిరి. వీరి యీ ముగ్ధతంగన నాకు
మఱిత జాలియగుచున్నది. ఏమన మాకాపు, కమ్మ, వెలమ, రెడ్డి
కులజులెల్లరు జి. యస్. బి. జ్వరము సోకుటకుపూర్వము తాము

శూన్యమనియే చెప్పుకొనుచుండెడివారు. ఇందులకు నీకులజాలు వ్రాసినట్టియు వీరిపై నితరులు వ్రాసి వీరిసమ్మతిని బడపినట్టియు గ్రంథ రాజములే సాక్ష్యము. జి. యస్. బి. జ్వరసంధిలో కలవరించుచున్న ఊత్రియత్వమే మాకుండునెడల మాశూద్రపదవాచ్యత దాని కభ్యంతర మెంత మాత్రియును తేజాలదు. యేమన, జి. యస్. బి. గారి వాదవైఖరిని బట్టియే “కమ్మ” లోనగు శబ్దములకంటె శూద్ర శబ్దమే హెచ్చుగ ఊత్రియత్వమును బోధించుచున్నది. ఎట్లనః—

శూ ద్ర లే ఊ త్రి యు లు .

చౌదరిశబ్దము ఊత్రియత్వబోధకమని జి. యస్. బి. గారు తమ జయార్థ ప్రకాశిక కి స సూపుటము రికి వ పుటలో లిఖించి యుండిరి. ఆచౌదరిశబ్దము శూద్రశబ్దభివముగాని జి. యస్. బి. గారు హించినట్లుగా చక్రిధారిశబ్దమునుండి బుట్టినదికాదు. చక్రిధారి శబ్దమునుండి తద్భవములు పుట్టిన చక్కదారిలోనగురాషములు కలుగుచుకాని, చౌదరిలోనగు రాషములు కలుగవు. ‘చక్రివాకా’ది శబ్దములనుండి జక్కవాదిశబ్దములు పుట్టుచున్నసంగతి చదువరులు గ్రహించుకొనవలెను. ఒకభాషనుండి మరొకభాషలోనికిపదములు మారునప్పుడు శ,ష,స, చ మొకదానికొకటి వచ్చుచుండును. అందులో తెలింగున శవస్తములేదు. కావున దానికి బహులుగ నే, చలు వచ్చుచుండును. శక్తి = సత్తి; శయ్య = నెట్ల; శంఖ = సంగు; శరధారి = సరదారు శాణు = సాన శమ్మలీ = చక్కిలము శర్కర = చక్కెరలోనగు నవి యుదాహరణములు. ఇంకను సంయుక్తాక్షరములు విశేషించి రేఫ యుక్తములు రెండును విడివిడి ప్రశ్నేకస్థితినిండుటకలస. చంద్రః = చంద్రుడు, సముద్రః = సందరము, నిద్ర = నిదుర; యాత్ర = జాతర లోనగునవి యుదాహరణములు వేనవేలుకలవు. కావున నీతద్భవశాస్త్ర

ముననుసరించియే, శూద్రశబ్దము సూదరయ్యనది. శూదరశబ్దము శూద్రశబ్ద వాచ్యమేయనట్లుగా జి. యస్. బి. గారు తమజయార్థ పృథాశిక 3వ సంపుటములో 121 వ పుటలో నంగీకరించియున్నారు. వారాధిపరాశరస్మృతినుండి యిదిగవ పద్యము నుదాహరించిరి.

క॥ చిరకాలమిత్రుడును సూదరవనితకు

సూదరవనితయన శూద్రస్త్రీ యని జి. యస్. బి. గారు స్వహస్తములతో వ్రాసిరి. ఈసూదరశబ్దమే చౌదరియనది. లోక వ్యవహారములో 'చ' కు 'చ' వచ్చుచుండుటవాడుక. సల్మిశబ్దమే చల్మి, చలుక్కిమున్నగు మాపములనందిచదని శబ్దశాస్త్రజ్ఞులై కీర్తిశేషులైన కొమరాజు వెంకటలక్ష్మణరావుపంతులుగారు మున్నగు వారు వ్రాసియున్నారు. సదః = చదురు; సన = చను, సేవంతి = చేమంతి లోనగునవి యుదాహరణములు. కాబట్టి 'సూదర' శబ్దమే 'చవుదరి' 'చౌదరి'యను శబ్దములుగామారినది. కావుననే నిఘంటువులు చౌదరి శబ్దమునకు శూద్రుడను నర్థము నిచ్చుచున్నవి. చవుదరి శబ్దము క్షత్రియవాచకమని యెప్పుడోప్పుకొనినో అప్పుడే శూద్ర శబ్దమును క్షత్రియవాచకమనియెప్పుడోవలెను. మఱియు నుపనిషత్తులలో జానశ్రుతియను భూతాలకుడు శూద్రశబ్దముచే సంబోధింపబడి యున్నాడు. ఈజానశ్రుతి భూపతియయి యుండుటచే మన జి. యస్. బి. గారిమతము ననుసరించి క్షత్రియుడు గాక తప్పదు. ఇంకను సీతడు క్షత్రియుడేయని శంకర, రామానుజ, మధ్వాది పూజ్యపాదులెల్లరుచు నొక్క-వక్కాణించి యున్నారు. ఇంతయేల ! నారాయణావతారమూర్తులగు వ్యాసభట్టారకులవాసే యీతడు క్షత్రియుడని సూత్రీకరించిరి. ఇంకనుశూద్రుడు క్షత్రియుడని మృచ్ఛకటికము తెలుపుచున్నది. అతఃశూద్రులెల్లను క్షత్రియులే. సాపము మా జి. యస్. బి. గారును వారి శిష్యప్రకాండయును నీరహస్యమును

గ్రహించుకొనజాలక పెడచేతివాతలను వ్రాయుచున్నారు. అజ్ఞానాంధకారనిమగ్నులై జియన్ బి గారు తమ 'దాసశబ్దార్థచందికా విమర్శనము'లో నిట్లు తప్పువాతలు వ్రాసిరి. [సశేషము.]

బహిరంగ లేఖ .

శ్రీమత్కల్యాణానంద భారతీస్వామివారికి
వందనపూర్వకముగా చేయుచున్నది.

తాము రుఫోద్ధారి సం॥ మాఖ శుక్ల ద్వితీయ మొదలుకొని ప్రచురించుచున్న శ్రీముఖములనెడి పత్రికలను బహిష్కార పత్రికలనువానిని తమమీద సిప్రాంతములనుండు చాతుర్వర్ణ్యమువారలు ప్రచురించిన పత్రికల చూచుచుంటిని. తమచే ప్రచురింపబడు పత్రికలు శ్రీజగద్గురు వీరాధికారులను యిష్టాంధ్ర దేశమానున్న పండితాగ్రేసరులను దూషించుచు శృతికఠోరములుగ నుండినను తమయందభిమానము గలచా చొకరిద్దరుదక్క జనసామాన్యముచే నాపత్రికలన్నియు తిరస్కరింపబడుచుండుటచేతను తమకున్న యసూయాదిగుణములుగాక యితరకారణము లాపత్రికలలో గనుపించక పోవుటచేతను నాకున్న స్వాభావికమగు నుపేక్షాభావముచేతను నింతవరకు వానినుపేక్షించుట తటస్థించినది. మాన మంగీకార సూచకమను న్యాయ ముదాహరించి యుపేక్షాభావ మంగీకారముగ తాముప్రకటించుకొనుటచేతను చాతుర్వర్ణ్య శిష్యబృందమునకని తాము వ్రాసితిరి గనుకను మాకందరకు ప్రత్యుత్తర మీయవలసి వచ్చినందున నీవిజ్ఞాపనము వ్రాయుచున్నాడను.

ఇట్టి పత్రికను వ్రాయుటకు తమకెట్టి యధికారముగలదో ఆసంగతి విచారించుటకై యత్నించితిని. తేలిక యంశములను తమకు జ్ఞాపకముచేయుచు నిజము తెలియుటకై బహిరంగముగ వెల్లడించుచున్నాను.

తమ గురువుగారగు బోధానందభారతులు (రాజీవయతులు గారు) అభినవవిరూపాక్షపీఠాధిపతులగు శంకరభారతులకు (యనమండ్ర) నృసింహశాస్త్రిగారికి శిష్యులుకారు. వారు సిద్ధిచెందిన పదకొండు దినములకు దేశాంతరమునుండి వచ్చిన విదండులు. గనుక అభినవవిరూపాక్ష పీఠాధిపత్యము యనమండ్ర స్వాములవారిలో అంత రించినది. బోధానందశిష్యులగు తమకు పీఠాధిపత్యము సుతరాములేదు.

రాజమహేంద్రవరము టౌంపరరి సబార్డినేటు జడ్జికోర్టులో రాజమండి డిస్ట్రిక్టు మున్సిపల్ కోర్టు అసలు నెం 127/1912 రు పైన అపీలులో 6-9-1915 తేదీవి మీగురువుగారికి పీఠాధికారము యేవిధము గను లేదని లిక్కావివచబడినది. ఇట్టివి యింకా చాలాగలవు.

ప్రస్తుతము పుష్పగిరి పీఠాధిపతులు వారి గురువుగారికి ఆకస్మికముగ విపత్తుసంధవించినపుడు వారిసమీపమున చిరకాలమునుండి సేవజేయుచు తత్ప్రసాపాత్ములై వర్తించిన బ్ర|| గింజాపల్లి చక్రియ్య గారికి ఆతురసన్యాసప్రదాన మంత్యోగ్రపదేశ పూర్వకముగా పీఠాధికారమిచ్చి సిద్ధిచెందిరి. సన్నిధి పండితులును యతులును యానందధర్మములను తత్పర సంప్రదాయానుసారము బోధించిరి. పీఠములకు దేశ కాలవైపరీత్యముల నలన విపత్తులు వాటిల్లి నపుడు పూర్వపీఠాధిపతుల యాజ్ఞానుసారము యిట్టిసవరణలు జరుగుటయు అయ్యవి మహాజనసంప్రతిపన్నము లగుటయు శ్రీశృంగ గిర్యాది స్థలములలో గనియున్నారము. ఈసంగతులు పూర్వస్వాముల యనసాన కాలమందు వారి సమీపములోనున్న వారి వాక్యముల నలనను శ్రీవారివద్ద రికార్డువలనను విశదమగుచున్నవి. ఈసంగతి యదార్థమని యంగీకరించి రెండుసంవత్సరములనుంచి మార్గాపురం వినుకొండ, పల్నాడు, నర్సారావుపేట, సత్తెనపల్లి, గుంటూరు, బాపట్ల, తెనాలి మొదలగు శాఖాకాలలోని చాతుర్వర్ణముల

వారు పీతమునకును శ్రీ స్వామివారికిని లోకోత్తరమును సవర్య చేయుచున్నవారలు. ఈజము గ్రహించుటకు తత్సమిపస్థితులకంటె తమకు యేమాత్రము వీలుండదుగదా? అసహనము, నిష్కారణ ద్వేషము, పాపదాయకములను సంగతి తమకు తెలియనిదికాదు.

...

...

...

...

బ్రహ్మశ్రీ గొల్లపూడి లక్ష్మణశాస్త్రి సోమయాజులుగారు వేదశాస్త్రవిదులు. శిష్టులు. వారును బ్రహ్మశ్రీ సీతారామచయనులు గారును ధర్మ ప్రచారకులుగా నుండుట దోషముగనా? బ్రహ్మశ్రీ దెందుకూరి నరసింహ శాస్త్రిలుగారు సుప్రసిద్ధ విద్వాంసులు. శిష్టాగ్రేసరులు. అట్టివారిని బహిష్కరించితిరి. వీరియందు బహిష్కరించుటకు కారణమేమిగలదు. మాదేశగురువులగు నిప్పటి శ్రీ పుష్పగిరి పీఠాధ్యక్షుల తూలనాడుచు వాఁయుటచాలా కర్ణకఠోరముగనున్నది. మీరుచేయు ధర్మవిర్షయముల పద్ధతి యుక్తముగ లేదు. నన్ను సభ్యునిగా నంగీకరించినప్పుడు నాసమ్మతి పొందకనే శ్రీ పుష్పగిరి పీఠాధ్యక్షుల తొలగించి మరియొకరి కాయధికార మిచ్చితిమని మీకేమాత్రము లేనియధికారము నుపయోగించుచు వ్రాయుట కేవలసంగతముగ నున్నది. మీసభలో సభ్యునిగానుండుటకు నాకిష్టములేదు అని ఇట్టి యుత్తరమును వ్రాయటయేగదా యీహండిత ప్రకాండుని బహిష్కార కారణము?

శ్లో! గురూర ప్యవలిప్తస్య కార్యాకార్య మజానతః

ఉత్పథం ప్రితిపన్నస్య పరిత్యాగో విధీయతే॥

అను శాస్త్రప్రకారము శాస్త్రులవారు తమను పరిత్యజించుట శాస్త్రీయమై యుండగా విపరీతగ్రహణము చేసుకొని వారిని బహిష్కరించితిమని వాఁయుట తమకుగల దురాగ్రహమును సూచించుచున్నది.

బాపట్ల, నర్సారావుపేట, గుంటూరు, చెరుకూరు, నందూరు, మజ్జిపూడి, గోరంట్ల, అగ్గిహారం, చినమక్కెన అగ్గిహారము, వైకారా గ్రామములనుండి తమవద్దకును శ్రీ పుష్పగిరి పీఠాధ్యక్షుల యొద్దకును వచ్చినమహాజను పత్రికలనుబట్టి యిప్పటిపుష్పగిరి పీఠాధ్యక్షులందు చాతుర్వర్ణ్యముల వారికెంతటి భక్తిశ్రద్ధలు కలవో తమయం దెంతటి యుపేక్షాభావము కలదో సులభముగా గ్రహింపవచ్చును. ఇట్టి పత్రికల జూచియు తమరు శ్రీ పుష్పగిరి పీఠాధ్యక్షులపై ద్వేషించుట తమ యసహనమును హింసారణ ద్వేషమును వెల్లడించును. తాము పామరులు గూడ నుచ్చరింపరాని దూషణ వాక్యములను శ్రీ పుష్పగిరి పీఠాధ్యక్షుల విషయమై యుపయోగించుచున్నారు. ఇప్పటిపుష్పగిరి పీఠాధ్యక్షులు శమదమాది మహాగుణ వంతులు. శిష్టులు విరక్తులు. విద్వాంసులు. వారిని పరశివావతారమనియే జరులు భావించుచున్నారు. ఒకరిద్దరు ద్వేషించుట యకించిత్కరము. శ్రీకృష్ణుని శిశుపాలాదులు ద్వేషించలేదా ? ఇట్టి శ్రీపుష్పగిరి స్వామివారిని బహిష్కరించితి మని వ్రాయుట ఘూకము సూర్యుని బహిష్కరించితి ననునట్లుండునని వ్రాయవలసి వచ్చినందులకు చింతించుచున్నాను. వారును తమకు తిరుగ బహిష్కారమని వ్రాయవచ్చునుగాని యిదివరకే శిష్టజన బహిష్కృతులగు తమకు బహిష్కార పత్రిక యసవసరమని విరమించియుండురు.

...

...

...

గింజాం జిల్లాలో అభినవవిరూపాక్ష పీఠము సంచరించుచున్నది. రాజరాజేశ్వరి పీఠమనియు దానికి పేరు. వారు శ్రీహంపి విరూపాక్ష పీఠాధ్యక్షుల వలన సంపూర్ణాధికారముపొంది సంచరించుచున్నారు. వారికిగూడ సీలు శ్రీచక్రముగలవు. వారుండగ తమకు పీఠమెక్కడిది ?

ఇదిగక జన్మాంతర కర్మవశమున తమకెటులనో సన్న్యాసము ఘటించినది. సంస్కృతభాషా ప్రవేశము. గూడకలదు. శమదమాదులు కలిగి బ్రహ్మానందముతో కాలము గడుపుటమూని సర్వ

కాల సర్వావస్థల యందును పరదూషణ పరద్రవ్యాభిలాషములు కలిగియుండుటయు యతినింద్యములగు తాంబూలచర్వణ విదేశకంఠచుకధారణ మ్లేచ్ఛభాషోచ్ఛారణాదికములతో కాలము గడుపుటయు కడుశోచనీయము. తమకు ద్వేషాసహనములచే నెందరు పండితులకు నెందరు మతాధిపతులకు బహిష్కారమని వ్రాసినను అది నిష్ప్రయోజనము. తమ కేవిధమగు నధికారమును చాతుర్వర్ణ్యముపై లేదు. అధికారము లేనివారల మాటలుకూడా చెల్లునెడల తమకు గోదావరిజల్లాను సమగ్రిముగా నగ్రహార మిచ్చితని. ఆచంద్రికము శిష్య పరంపరయా అనుభవించు చుండవలసినది. మీకాభూమియందు స్వత్వములేదు. గనుక మీదానపత్రిము చెల్లదని నన్ననియెడరా? తమకు పీఠాధికారములేదు. తమ బహిష్కారపత్రిమునకిదియే రీతి. ఈసంగతులను శాంతస్వభావముతో గమనించి యిది వరకు వ్రాసిన దూషణపత్రికలఁ గూర్చి తమయంతరాత్మకు క్షమాపణ వేడుకొనుచు పండితసౌఖ్యమును సంపాదించికొని బ్రహ్మానందముతో కాలము గడపుట మంచిపని యని వినయపూర్వకముగా వ్రాయుచున్నాను. తమరు వ్రాసిన పరుషచరణముల కీతైలి సడయె నది కాదు. తాము కాషాయవసనులు గనుక నింతకంటె వ్రాయుట యుక్తము కాదని తోచివిరమించితిని.

శాంత స్వభావులకు కూడ కోపమురిప్పించెడి తమరు వ్రాసిన పరుషచరణపూరితములగు పత్రికల వలన శ్రీ జగద్గురు పుష్పగిరి పీఠాధ్యక్షులు వగైరాలు యభియోగముల దెచ్చిన యెడల తమ కెట్టి చిక్కులు ఘటించునో యను భీతిచే తమ హితమునకై యీపత్రిక వ్రాసితిని.

ఈ పత్రికనుజూచి తాము చేయబోవు సత్కారము నాకు చెలియును. పైవారలతోపాటు నన్ను నిందించెదరు. లేక బహిష్కరించెదరు. అట్టి బహిష్కారాదులు బహుమానపురస్కర సత్కారమనెంచియే వ్రాయుచున్నాను.

బె జ పా డ.
10—10—1924

చిత్తగింపుడు,
వేమూరి శివస్వామి శాస్త్రి.

రథకారకుల మేవిధమునజన్మించినసాగతిని రథకారస్తుమాహి
 ష్యాత్తను శ్లోకమునజెప్పి సంకీర్ణప్రసాగమున మఱికొందఱి సంకీర్ణులని
 చెప్పి రథకారపర్యాయపదముల “తక్షాతునర్థకిస్త్వస్థా” యని చెప్పి
 యున్నది. ఇటులనే చండాలజాత్యుత్పత్తి నొకస్థలమునను బర్యాయ
 పదము మఱియొకస్థలమునను జెప్పెను. ఇంతమాత్రమున నుభయు
 లకు భేదముజెప్ప వలెనుపడదు. ఆచండాలాత్తు సంకీర్ణా అనుపదనము
 చండాలశబ్దవ్యంతరము సంకీర్ణవాచకములనిమాత్రమే చెప్పునుగాని
 అటుపైని సంకీర్ణవాచకములు లేవని చెప్పనేరదు. అటులజెప్పినయెడల
 వాక్యమునకు ద్వ్యర్థదోషమువచ్చును. కనుకనే “ఆచండాలా” త్తను
 శ్లోకమునకుఁజైనఁజెప్పఁబడిన నాహకార స్వర్ణకారులు (కమ్మరకంసా
 లులు) రథకారులతో (వడ్కింగులతో) సమముగా నుపనయన సంస్కా
 రము కలిగియున్నారు. శూన్యలలోఁబరిగణింపఁబడుట లేదు. వారును
 సంకీర్ణలే చండాలులవిషయమైకూడ జాత్యుత్పత్తి నొకస్థలమునను
 దత్తుగ్రామముల మఱియొకస్థలమునను జెప్పినంతమాత్రమునఁ జండాల
 ద్వైవిధ్యము కల్పించుట యపసిద్ధాంతము. జాతిశూద్రులలోఁజేరిన రథ
 కారులు మూడవవాఁడు కలఁడనుటయు నభూతకల్పన. శుత్రస్మృతి
 తద్వ్యాఖ్యలలో నెక్కడను నట్టివాఁడున్నట్లు పేర్కొనఁబడలేదు. ఒకవర్గ
 ములోననే యుత్పత్తి నొకస్థలమునను సంకీర్ణవర్ణోత్పత్తి ప్రకరణమును
 మిగిలించి పర్యాయముల మఱియొక స్థలమునను జెప్పినందున వీరిద్దఱు
 నొక్కరేయని నేనుజెప్పఁగా నుగ్రశబ్దమొకచోట సంకీర్ణవాచకముగాఁ
 జెప్పఁబడినది. మఱియొకచోట శివునకు వాచకముగాఁ జెప్పఁబడినది. శివుఁ
 డును సంకీర్ణుఁడు నొక్కఁడేయని యనఁదగుదుగాదాయని యాపత్తినిచ్చిరి.

దేవతాప్రకరణమున శివపర్యాయములలోఁజెప్పిన యుగ్రశబ్దము
 సంకీర్ణవాచకము గాకపోవచ్చును. శివపర్యాయశబ్దములు శివశక్తి

గాఢాకములు. సంకీర్ణబాధకములు. తక్షణవర్ణస్వప్నారథకారశ్చ
 యనునప్పుడు సంకీర్ణరథకారార్థబాధకములును స్వతంత్రశూద్రరథ
 కారజాతిసాధకములు నగు పర్యాయపదములు లేనందున నీ తక్షణరథ
 కారు లొక్కరేయనుట యుక్తము. ఒకశబ్దమునకు నానార్థము లుండ
 వనుట నావాదముకాదు. ఇక్కడ రథకారులిద్దఱులేరని నేనుజెప్పితిని.
 శూద్రులలో నిరవసితానిరవసితభేదమున్నటుల స్మృతికర్త లెవ్వరును
 జెప్పియుండలేదు. ధర్మశాస్త్రనిబాధనకారు లెవ్వరును నుదాహరించి
 యుండలేదు. వర్ణాశ్రమభేదములను సంకీర్ణభేదములను దధర్మములను
 జెప్పుటయందు స్మృతికర్తలే స్వతంత్రులు. వర్ణాశ్రమేతరణాం నో
 బూహి ధర్మానశేషతయని పశ్చిమూర్వకముగాఁ బ్రపంచించినగ్రంథ
 ములుతప్ప నిఘంటువాదు లావిషయమై పరమాణులు కావు. నిఘంటువు
 లోనను వాచివాదమున కనుకూల మేమియు లేదు. ఇట్టి సకలపరమాణ
 ములకు విరుద్ధముగాఁజెప్పిడి వీరివాదము ధర్మనిర్మూలనము, శిష్టపండిత
 గాఢ్యాముకాదు. ఇక శూద్రాణా మనిరవసితానామను సూత్ర
 మున శూద్రపదము లాక్షికికముగాక జాతిశూద్రవాచకమైనయెడలఁ
 దక్షజాతిశూద్రుడుకానందున "తయస్కార"మను రూపము సిద్ధిపను.
 సంకీర్ణానామని సూత్రము రచింపఁబడినయెడల సంకీర్ణులలో లెక్కింపఁ
 బడని రజతతత్తువాయులకు సమాహారద్వంద్వమందు రజతతత్తువా
 యనురూపము సిద్ధిపడు సంకీర్ణశబ్దముకంటె శూద్రశబ్దము దక్షు
 లాఘవముకలదు. కనుక శూద్రాణా మనిరవసితానామని సూత్రము
 రచింపఁబడినది. శూద్రశబ్దము త్రైవర్ణికేతరమనుష్యపరమని తత్త్వబో
 ధినీకారులు వ్యాయదృష్టికల మహాపండితులును మహాభాష్య కైయ్య
 టా ద్యర్థముల బాగుగా గ్రహించినవారలుగనుక వాసిరి. శ్రమపడి
 విచారించినఁగాని వారిభావము మనకు బోధపడదు. జనులకు నిజము
 తెలియఁజేయుటకై యీసూత్రములోని వ్యకరణమహాభాష్యపంక్తుల
 నుదాహరించెదను.

సూ॥ శూద్రాణా మగ్రవసితానామ్॥

మహాభాష్యం॥

అనిరవసితానామితి ఉచ్యతే॥ ర్యావర్తా దనిరవసితానాం; కఃపున
రార్యావర్తః? పా గాదర్భాత్ పశ్య కాళికవనా ద్దక్షిణేన హిమ
వత ముత్తరేణ పారియాత్రం యద్యేవ కిష్కింధగాంధికం శకయ
వనం శౌర్యక్రాంతం ఇతిససిధ్యతే ఏవత ర్హ్యార్యనివాసా దనిరవసితా
నాం కఃపునరార్యనివాసః? గ్రామోఘోషో నగరాసంవాహ ఇతి ఏవ
మపి యఏతేమహాతస్సూక్త్యాయా స్తేష్యభ్యంతరా శ్చుండాలా మృత
పాశ్చ వస్మతి తత్ చండాలమృతపాఇతి నసిధ్యతి ఏవతర్హి యజ్ఞా
త్కర్మణోఽనిరవసితానాం ఏవమపి తత్రాయస్కారం రజకతంతునాయం
ఇతి నసిధ్యతి ఏవతర్హి పాత్రా దనిరవసితానాం యైభుక్తే పాత్రం
సంస్కారేణ శుభ్యతి తే అనిరవసితాః యైభుక్తే పాత్రం సంస్కారే
ణాపి చ శుభ్యతి తే నిరవసితాః ఇతి.

ఆర్యావర్తమునుండి వెడలఁగొట్టఁబడని శూద్రులకు సమాహారము
వచ్చుననిన నార్యావర్తమునుండి వెడలఁగొట్టఁబడిన శకయవనాదులకు
సమాహారము రాక పోవలసినవచ్చును. కిష్కింధగాంధికం శకయవనమును
సమాహారము సిద్ధింపవలెనని చెప్పిరి. ఇక్కడ శకయవనులు శూద్రు
లెట్లుగనుదు? యవనులు తురుష్కులని పసిద్ధికలదుగనుక, దైవర్హి
కేతరమునువ్యపరమే శూద్రశబ్దమచట న్యాయము. ఏవంతర్హి
యజ్ఞాత్కర్మణో అనిరవసితానాం ఏవమపి తత్రాయస్కారం రజకతంతు
నాయం ఇతి నసిధ్యతి యనిరి. యజ్ఞకర్మములం దధికారముగలశూద్రు
లకు సమాహారము వచ్చునందులేని యజ్ఞకర్మములం దధికారములేని
తత్రాయస్కారులకును రజకతంతునాయులకును సమాహారము ఘటించక
పోవలసినవచ్చునని యాపత్తినిచ్చిరి. ఇక్కడవడ్డంగులకు గమ్మరులకు

జాకలులకు సాలెలకు యజ్ఞాధికారము లేదని సాక్షాచ్చేపావతార మగు పతంజలిమహర్షి చెప్పగా నందుకు విరుద్ధముగాఁజూడాలకుకూడ యజ్ఞములు చేయవచ్చుననియు నీయర్థము శుశ్రుతులందే కలగనియు శ్రుతుల కన్యార్థముచెప్పెడి యీశాస్త్రులుగారివాదము న్యాయమని ప్రాజ్ఞు లెటుల గ్రహింతురో గమనింపఁజాలము. యోగశాస్త్రప్రచీత యగు పతంజలికంఠఁగూడ గొప్ప శుశ్రుత్వగ్రహణశక్తియు సమదృష్టి యుఁగలవారు కాఁబోలు! మేముమాత్రము నమ్మలేము. మఱియొకటి. యైర్బుక్తే పాత్రం సంస్కారేణ శుద్ధ్యతి తే అనిరవసితాః ఎవరుభుజించిన సాత్వికము సంస్కారముచే శుద్ధమగునో వా రనిరవసితులనిచెప్పినదాని శవరు హవ్యకవ్యాదులందు వంటచేయరాదో వారు నిరవసితులనియు నెవరు వంటచేయవచ్చునో వా రనిరవసితులనియు మావ్యాఖ్యయని వీరుప్రవాసిరి.

దీనికిసమాధానము. మహాభాష్యకారుల వ్యాఖ్యకు విరుద్ధముగా వ్యాఖ్యానముచేయఁబూనుట గొప్పసాహసకృత్యము. వ్యాఖ్యాతా సూపశంకర యనువాక్యము స్మృతికివచ్చుచున్నది. “ఆర్వాధిష్ఠితా శూద్రా వైశ్వదేవస్య సగ్గస్కర్తార”యను నాపస్తంబసూత్రమున శూద్రులు బ్రాహ్మణునియింట వైశ్వదేవపాకముఁ జేయవచ్చుననియు నతఁడు ప్రతిదినము ఔరముచేయించుకొనవలయుననియు నిట్టి కొన్ని నియమములు చెప్పఁబడినవి. ఆ పాకార్హులగు శూద్రు లెవరనఁగా “శూద్రేషు దాసగోపాల కులమితార్థసీరిణః”యని వారు పేర్కొనఁ బడిరి. వీరే పాకార్హులన నేలయనఁగా రజక తంతునాయ థ్వరకాదులు పాకార్హులు కా ర ని తాత్పర్యము. చండాలురును శూద్రుల లో నేస్మృతికర్తలును జేర్చియుండలేదు. వారాసూత్రమునకు విష యులే కారు, బ్రాహ్మణగృహములందు శూద్రపాకము యుగాంతర

విషయము. కలినిషిద్ధములతోఁ బరిగణింపఁబడినది. ధర్మజ్ఞసమయః పరీమా
ణమసి స్మృతికలదుగనుక నాపస్తంబసూత్రబలమున నిట్టివ్యాఖ్య
చేయుదమనుట తగదు. స్వతంత్రముగా వీరుచేయువ్యాఖ్య యప్రమా
ణికము. వీరికి శాస్త్రీయమని తోచినయెడలఁ జండాలురతో నిత్యపాక
మును జేయుచుకొని హవ్యకవ్యములతో మానివేయవచ్చును. పతంజ
ల్యాదుల వ్యాఖ్యలకును ధర్మశాస్త్రనిబంధనకారుల వ్యాఖ్యలకును
విరుద్ధమగు వీరి వ్యాఖ్య మాకు గ్రాహ్యముకాదు.

“సాధన్వవాస్తుహీనత్వా” త్తను మిమాంసాసూత్రీయునను ద
ద్భాష్యమునను సాధన్వలు గధకారులు; వారి కాధానాధికారము
కలదు అని చెప్పఁబడఁగా సాధన్వలు కమ్మ రెడ్డికిలస్థులని కొందఱు
చరిత్రకారులు చెప్పుచున్నారుని జి యస్. బి. సరస్వతివాదముతో
నేకీధవింపఁకాను వీరివాదము ప్రామాణికముకాదు. శ్రుతులందు
ఛాందోగ్యమున “నధయథిహాక పూయచరణాన కపూయాంయోని
మాపద్యేరక శ్వయోనింవా నూకరయోనింవా చండాలయోనింవా”
పాపకర్మచతురు పాపాత్మకములగుజన్మములఁ బొందుదురు. అవియెట్టి
వనినఁ గుక్కజన్మము పుడిజన్మముఁ జండాలజన్మము నని చండాలురు
పాపయోనులుగాఁ జెప్పఁబడిరి. “అత స్తేనో స్తేనోభవతి భూ)ణహా
అభ్రూణః చాండాలో అచాండాః పోల్కసో అపోల్కస”యని భ్రూ
హత్యచేసినవారిలోఁగలిపి బృహదారణ్యకమునఁ బరింపఁబడిరి. చాండా
లజాతి [చాండాలజాత్యనచ్చిన్న ప్రథమవ్యక్తి] జాత్యుత్పత్తియనుచోట
నిదియే నా యాశయము సృష్టికర్తవలన సృష్ట్యాడియందుఁ గలిగినది
గాదు. పురుషసూక్తములోఁగానిభగవద్గీతలోఁగాని సృష్టిప్రకరణమునఁ
బరింపఁబడలేదు. శూద్రులలోని యంతర్భాగమందు శేని తన్నిర్ణాయక
ప్రమాణములు లేవు. చండాలజాత్యుత్పత్తి స్మృతులందే చెప్పఁబడినది.
అట్టిచండాలురును దద్వంశ్యులును సంకీర్ణులనుటకు సంశయములేదు.

స్వైతిప్రసిద్ధముకాని స్వతంత్రచండాలుజాతి కలదని చెప్పుటకు శబ్దసాధు త్వనిరూపణవిశ్రాంతమగు వ్యాకరణమునకుఁగాని నామలిఁగానుశాసన మునకుఁగాని యధికారములేదు. పాశినిసూత్రములోని శూద్రోపదము లాక్షణికమని యిదివఱకే నిరూపించినారము మాత్రంఁగతేవాస్యాది శబ్దములు చండాలురు గ్రామమధ్యముననుండక గ్రామాంతముందు నివసిం చెదరనునర్థమును జెప్పునని నేను నిరూపించితిని.

దానికి మా తంగతి నగచ్ఛతి పాకశాలామితి మాతంగః పాక శాలను బొందనివాఁడు అంతే సమీపే వసతి త్యంతేవాసీ సమీప ముననుండువాఁడు అని మేము వ్యాఖ్యచేయుదుమనిరి. రూఢ్యర్థమున కనిరుద్ధమగు యోగికార్థమును బదమునకుఁజెప్పుట శాస్త్రోపద్ధతి. అటు గానియెడలఁ గుశలప్రసాదిపదములవలె నిరూఢలక్షణ చెప్పవలసి వచ్చును. ప్రకృతమందు “అంతే గ్రామాంతే” అనియు “మా తంగతి నగచ్ఛతి గ్రామమధ్య మనియు నిఘంటువ్యాఖ్యాతీ”లనుభవానుసార ముగాఁ జెప్పెడి యర్థములు పరిత్యజించి లోకవ్యవహారవిరుద్ధము ధర్మ శాస్త్రవిరుద్ధము నగు నర్థముఁజెప్పుట యప్రామాణికము. పూర్వకాల మందుఁ జండాలురు త్రైవర్ణికుల గృహమధ్యములందు సంచరించెడి వారలని చెప్పెడి స్ఫుటార్థకములగు శ్రుతిస్మృతిపురాణవాక్యములు చూపింపఁజాలనప్పడిట్టి “అంతే సమీపే వసతి”యను కల్పితవ్యుత్పత్తులు రూఢ్యర్థవిరుద్ధములు గనుకఁ బ్రామాణికులకు గ్రాహ్యములు కావు. నిఘంటు వ్యాఖ్యాతలుచెప్పిన వ్యుత్పత్తులనుభవానుసారములు ధర్మశాస్త్రసమ్మతములు గనుక గ్రాహ్యములు. శ్రుతిస్మృతిపురాణ ములలోఁ జండాల్స్వర్గము పాపదాయకము కాదనిచెప్పెడివాక్యము గగనకుసుమాయమానము. కేవలయోగికార్థమునుబట్టి మేము వ్యుత్పత్తి చెప్పినయెడల వారియిష్టమువచ్చినట్లు వారుచెప్పవచ్చును. అంతే సమీపే వసతియనియు “పాకశాలా నగచ్ఛతి లఙ్గాత్ గృహమధ్యం

గచ్చతి" అనియు నర్థము చెప్పినయెడలఁ జండాలురయం దీశబ్రములు
యూగి కార్థాసంభవమువలన ఘృతకోశాతకీశబ్రమువలెఁ గేవలరూఢ
ములు కావలసివచ్చును. మేము చెప్పిన యర్థముప్రకారము యోగ
రూఢములగుఁ. నేటివఱకును జండాలురు గ్రామమధ్యమునకు రాక
గ్రామాంతమందుఁ వసించుటచూడ మావ్యాఖ్యయే మంచిదని పాఠ
కులకు స్ఫురింపకపోదు "లులం చలనం అయతీతి లులాయః; మహ్యతే
ఆదియతః ఇతి మహిషః" అన్నతమాత్రమున మనము లులాయలము
మహిషములము ననుట న్యాయమా? రూఢ్యర్థమునకు యోగార్థము
యోగార్థమునకు రూఢ్యర్థము ననుకూలముగానుండుట న్యాయము
గనుక "అంతే సమీపే వసతి"యను నర్థమం దయోగ్యతానిశ్చయము
వలన వీరివాఖ్య కేవలాసంగతము.

నిషాదశబ్దార్థవిచారము.

శ్రీరామచంద్రునికాలము ధార్మికభూయిష్టము. ఇప్పటివలె
స్వచ్ఛాదచాతుల కవకాశములేదు. కనుకనే శూద్రులు తపస్సునాచ
రింపఁగా నాపాపమున బ్రాహ్మణపుత్రుఁడు మృతుఁడై నపుడు ధర్మవ్య
వస్థాపకుఁడగు శ్రీరామచంద్రుఁడు తపోనిష్ఠుఁడగు శూద్రుని వధించి
ద్విజనుతుని గాచెనని రామాయణమునఁగలను. ఇట్టి శ్రీరామచంద్రు
నకు మితుఁడై మత్స్యబంధన నొకావ్యాపారములచే జీవించు నిషా
దఁడగు గుహుఁడు చండాలుఁడని చెప్పెదరే! వీరిసాహసమున
కవధియేమి?

రామాయణమున బాలకాండమునఁ ద్రిశంకుమహారాజు గురు
శాపమునఁ జండాలత్వముఁబొందెననియు నాయన యాకారముచూచి
తత్తేణమే పౌరులు స్పర్శభీతులై పరుగెత్తిననియు వర్ణింపఁబడినది.
చూడుఁడు. రామా॥ బా॥ సర్గరి అధరాత్వం వ్యతీతాయాం రాజా

చండాలతాంగతః నీలవస్త్రధరో నీలః పురుషో ధ్వస్తమూర్ధజః చిత్రీ
 మాల్యానులేపశ్చ ఆయసాభరణోఽభవత్ తందృష్ట్వా మంత్రీణస్తస్యై
 త్యక్త్వా చండాలరూపిణం ప్రోద్రవన్ సహితా రామ పౌరా యేస్వాను
 యాయినః [పాపవశే మునః చండాలత్వేమునుబొందిన త్రిగంకుడు నీల
 వస్త్రధరుడును నీలవర్ణుడును బరుషుడును ధ్వస్తరోముములుకల
 వాడునుజిత్రీమాల్యాంబరధారియు లోహభరణుడునాయెను. ఆయనను
 జూచి మంత్రీలును పౌరులును బాటిపోయి.] నుటియొక్క కమున
 “క్షత్రియోయాజకోయస్య చండాలస్య విశేషతః కథం సదసి భోక్తా
 రో హవిస్తస్య సురర్షయః” అని చండాలుడు యాగముచేయుట
 కర్తుడు గాడని చెప్పబడినది. శ్లో॥ బ్రాహ్మణావా సుహృత్మానో
 భుక్త్వా చండాలభోజనం కథం స్వర్గం గమిష్యంతి విశ్వామిత్రేణ
 పాలితాః॥ అని బ్రాహ్మణులు చండాలాన్నముతినీ యెటుల స్వర్గము
 బొందెదరని చెప్పబడియె. శాపచండాలునియన్నముభుజించిన నరక
 మనియు శాపచండాలుడు యాగానర్హుడనియు రామాయణము
 చండాలుడు స్పర్శానర్హుడు సర్వధర్మబహిష్కృతుడు సభోజ్యాన్ను
 డునని చెప్పచుండగా నారామాయణము శ్రీరామమిత్రుడగు నిషా
 దుడు చండాలుడనిచెప్పినదని పూర్వాపరపరామర్శశీలు తెలుల
 గ్రహింతురు? ఇదిగాక “తత్రీరాజా గుహానామ రామ స్యాత్మ
 సమ స్సఖానిషాదజాత్యో బలహక్ సపతిశ్చేతి విశ్రుతః” అను శ్లోక
 మున సపతిపదమ “నిషాదసపతిం యాజయేత్” అనుశ్రుతి నుక్త
 నిషాదుడితఁడేయని స్ఫుటపడుచున్నది. “తతో గుణవదన్నాద్య
 ముపాదాయ పృథగ్విధం అర్ఘ్యం చోపానయేత్ షీఘ్రం వాక్యంచేద
 మువాచహ భక్ష్యం భోజ్యంచ పేయంచ లేహ్యంచేవ ముపస్థితం
 శయనానిచ ముఖ్యాని వాజినా భాదనంచ తే గుహ మేవం బ్రువా
 ణంతు రాఘవః ప్రత్యువాచహ॥

—* సత్యసంధవృషతివృత్తాంతము. *

క॥ కన్యోత్పలయనియచ్చట వర్ణితమగు మతీయునొక్క వరతీర్థంబుకై
 స్వర్ణదీపముమై యుండెడు, బూర్ణశృంగ నటం గుంకి పూతుఁ డెవఁడో,
 నీ॥ అధికశృంగంబుమై నార్జించి యుండందు దాచియుంచిన భూరిభసముతోడఁ
 బేరాపదలలోన బిట్టకొఱకువచ్చి సాఁకుచుండెడు పూరిణసఖులతోడఁ
 బరు లెత్తివచ్చినపట్ల నేనియుఁ దన కృమమువీడని పరాకృమముతోడ
 వేదశాస్త్రపురాణవిష్టపాచారబంధంబు వాయని స్వధర్మంబుతోడ
 నగ్ని సాక్షి కముగఁ బెండ్లియాడఁగఁబడి కప్తసుఖములఁ బొల్లాను కాంతతోడ
 నెక్కుడేటికి నెదియెది యిష్టతమ మొ దానితోనెల్ల నెడఁబాయఁ దానరుండుల౯౯
 మ॥ తొల్లి యిట్లొకమంశంబున సత్యసంధుడను నొక టెఁడు సకలసద్గుణసనా
 ధుండై పేరుమోసియుండుటయు నతనికి మంగళాంగియగు నొక్కకూఁతు రుదయించె,
 బహుపుత్రుండగు నహ్వానివున కొక్కరితయే బిడ్డ కలుగుటంచేసి భూసురులతోడను
 భృత్యామాత్యులతోడను బహువారంబులు యోజించి

౨౯౯

క॥ “కర్ణసపు టుత్పలమున వర్ణంపఁగ నర్హమా నువ్వముతో నీ
 పూర్ణేందువదన గలిగె నువర్ణమునకుఁ దావి యబ్బువైఖరి నాకుకై 300
 క॥ బహుపుత్రుండనగు నా కిదుహిత యొక ర్త యుదయించె, దోయ్యలి రూపుకై
 బహువర్ణనియ, మందున రహిఁ గన్యోత్పలయటంచు వ్రాసెదబేరుకై” 301
 మ॥ అని బారసాల నిర్వర్తించుటయు నాబాల చంద్రమసియుగు కలవిధంబున
 దినదినాభివృద్ధిం గాంచుచు లాలనపరులగు బంధుజనుల కాహ్లాదకారిణియై యొకరిచేతి
 నుండి యొకరిచేతి కరుగుచుం గొర్రుంబుగా యావనవతియయ్యె, సంతఁ బృథ్వీపతి
 యాయమ నీక్షించి

అ॥ “ఎవరికిత్తునీమే? నిద్దాని కనురూపుఁడైనయట్టివరుఁడు గానరాఁడు,
 స్వర్ణమునను మతీయుఁ బాతాళమునఁగూడ దొరకఁడింక నర్హకణ మెద్ది? 303
 మ॥ అని బహుధా చింతించి

క॥ “అడిగెద వేలుపుఁబెద్దను, గడఁగెద దద్వత్సమాణగతి బరుపంగకై
 దడవొనఁపకు చని యట కింపుమనియునువాని కలమి నిచ్చెదఁ బుత్రికై” 304
 మ॥ అని నిశ్చయించుకొని కూఁతుం దోడ్కొని బ్రహ్మలోకంబున కరుగుసరికి

నతనికి సంధ్యాసమయంబగుడు సాయంతనక్రియోత్సుకుండై సమాధినిష్ఠంబూనె,
 25

సత్యసంధుండు తత్సమాప్తిం బ్రతీక్షించుచు నికటంబునఁ గూరుచుండె, నబ్జయోని
యట్టదశహృదయపద్మకర్ణికామధ్యంబునఁ బలువర్ణంబులఁ దిరంటై విరాజిల్లు నాత్మ
యం చాత్మ నవలోకించి యానందాశుభ్రపరమైతశక్తిండును మలకాంతితహూరు
హుండును నై యాచమించి చరణంబులు గడిగివోని పలుదెసలుపరికించి స్వలోకవాసు
లందఱితేతను బ్రణతుండైయుండుతఱి నారాజు శుభాననయగు ముత్యో సహితంబుగా
నోతవెట్టి

శా॥ 'దేవా! మర్త్యమునుండివచ్చితిని, నాదేశంబు నానర్త, మ

చో విఖ్యాతుడ, సత్యసంధుడను దత్తోఽఘోరపుండం, దను

శ్రీవిద్యోతితదిక్పమాహయగు నీసింగారి నాకన్య, యీ

పూవుంబోడికి యోగ్యుడైనవరుఁ డీభూమిం దటస్థింపమిక్

302

తే॥ అరుగుదెంచితి నీమ్రాల, కందువలనఁ దగినమగనిజాపు మీ తలిరుఁబోడి,

కెననికిమ్మనిచెప్పెదోయీపు నానికిచ్చి యుద్వాహమొనరించి యెలమిగాంతు'

న॥ అనవుడు బ్రహ్మదేవుండు

303

శా॥ "త్వత్తనుజాతకుం దగినధర్మపతిక్ గుఱియించి యడ్గదే

నిత్తిరి నేపుమాంసునకు నిచ్చుటకుం దగదంచుఁదోచెనా,

కుత్తముఁ బెద్దనాని స్వకులోద్భవుఁ జూచి కులాభివృద్ధికై

యత్తురుదడుగి లాత్మభవ సంతయు ధర్మసృతిక్ స్వకీర్తికై,

304

శా॥ ఈభవదీయపుత్రికి మహింగల యెల్లవృషాలనూనులన్

శోభ సెకాక యీడునను న్యూనతగాంతురు, కన్య హేతువున్,

నీభవనంబునుండి యిటు నీవరుదెంచు ననంతరంబునన్

భూభువనంబునందుఁ జనె మూఁడుయుగంబు లిఁకేమిచెప్పదున్,

305

చ॥ కడచని రీపు పూర్వమునఁ గన్గొనియుండిన యెల్లమానవుల్,

పుడమిని బ్రస్తుతంబున నపూర్వపుష్పస్థి సెలంగనయ్యె, నీ

గడబిడ నీదుడెందమున గ్రాహ్యముగామికినుండుహేతు వో

యొడయడ ! లొకకంబగుచునొప్పెడి నాదుమహత్త యయ్యెడిక్,

306

శా॥ శ్లేష్మమూత్రిములకు స్థితరస్థానమై గర్హ్యమైన మనుజుకాంత మరలు

నతినిజేసికొనఁగ మతిలోననేని దా మిష్టపడరు, పెక్కులెల చెప్పి?

307

క॥ కరితురగాదిక యుష్మత్పరివారముఁ బుత్రీముఖర బంధుగణంబుక్

యరణిఁచినయవి, యెనియెని పరిచితములొనీ కవెల్లఁ బ్రళయముగాంచెక్,

308

అ॥ కాన సత్యసంధమానవాధీశ్వర ! యచటికేని యేమియాచరించె ?

దిండయుండుమింకనీవు సుఖంబుగా ముద్దుకూతుతోడ బెడ్డపోద్దు " 301

ప॥ అని పలుకుటయు నాతఁ డగుల కుర్రకీరించెఁగాని త త్తనుజాత దుఃఖా
రయై యెప్పుచు నిట్లనియె,

ఉ॥ " ఊండను బ్రహ్మలోకమున నోపెర ! నేను సఖీవిముక్తనై,

దండను జుట్టులుండమి ముదంబుఘటంపదు నాకుఁ గాన నక

నిండినప్రేమఁగాంచు జనని బెడఁబాయకయుండ నేను ము

న్నుండినయాశలంబునక యెయ్యక బనక మది నిచ్చుయించెదన్, 302

అ॥ ఎవరితోడఁగూడి యే నాటలాడితి నట్టి నఖిలునాకు హర్షమిడుదు,

రూరకిచటఁ బెండ్లిపేరంటములులేక చనుగ నేల ? లెమ్ము, చనుదమటకు " 303

ప॥ అనియిట్లు వచించుటయుఁ బార్థివోత్తమండు స్నేహగ్రీవేతముక్తుండై
యాయమం దోడ్కొని స్వదేశంబునకుఁగని ప్లస్థానంబులఁ జలస్థానంబులను జల
స్థానంబుల ప్లస్థానంబులను దనృధ్య బునఁ గొత్తకొత్తలలోకులను గొత్తకొత్త
ధర్మంబులను గనుంగొని పరీక్షించియు నొకనితో నొకనికిఁగల సంబంధంబును దెలిసి
కొనఁజాలక మానిసిగాలి సోకినంతనె యాగ్రస్తంభయ్యె, గన్వయు నట్లు శ్వేత
మూర్ధజయు నళిపూరితయు శీర్ణదంతయుఁ జ్యుతస్తనయు నమనోజ్ఞయు విరూపాంగియుఁ
జిపిటాక్షియు నై కనుపట్టె, నట్లు మాటిమాటికిని గడగడవడంతుచు నారాజన్యుఁ
" డిచ్చటఁ బగిలువెనరు ? దేశమెయ్యది ? పట్టణముపేరేమి ? " యని యడుగుటయు
భూజనులు. 304

కం॥ ' దేశముపే రానర్తం, బీకుండు బృహద్బలుండు, సింహస్మృజ్ఞం,

డీ శ్రేష్ఠమైనపురము మహాశయ ! పొప్తియనుపేర ఖ్యాతము జగతిన్, 305

సీ॥ ఎట సంతరిందియపటుత నిర్మూలించి యోగంబు నేర్చునునుండి రార్య

లెచట సుగ్రతపంబు నెంతయు నిష్ఠమై జేయుచుండిరి మునిశ్రేష్ఠు లొకట

బహిరిందియంబులపావనేతరచేష్ఠ లుపరమింపఁగఁజేయుచుండి రెచట

సానసంధ్యాజపస్వాధ్యాయనిరతిమై నెనొటుఁబాయకయుండి రిద్ధవిపు

లచొటు భీమతీసమాహ్వయహోదినీవరంబునుండి విస్పష్టమై రాణగాంచి

యున్న గర్తాభిధానతీర్థోత్సవంబుఁ బావసత్రమంబుఁ బుణ్యసంపాదకంబు ,,

ప॥ అని వాక్రుచ్చుటయు నతం డాత్మజాత నాలింగనంబు చేసికొని నెడ్డ
పెట్టున నేడ్వందొడంగె, వృద్ధులగు నయ్యిరువురంగని జనులందఱుం జనుదెంచి కృపా
భువులై తామును గన్నీళ్ళు గార్చుచు 306

ఆ॥ “ఎందుకయ్యతా! యీయవ్వ గాఁగిటఁగ్రుచ్చి యేడ్చుచుంటి గోడుచును?”

బంధు వెవ్వఁడేని పరమపదించెనో, యగ్గవప్తి యైనయనియె చెపును, 303

క॥ ఎవఁడేని బట్టుకొని నను నవమానితుఁడేసినాఁడో, యాలస్యములే

క వచింపు, శిక్షకుఁడు మాయవనీట్లు బృహద్బలుండు, హతునొసరించుక, 304

ఆ॥ ధగ్గవిదుఁడు దుష్టదరునుండు క్షష్టసంరక్షకుండు మాదురాజు గాన

నీకుఁగలిగినట్టికోకంబు పోకార్చి సౌఖ్యమొసఁగఁగలఁడు, సత్యమిది” 305

వ॥ అనివక్కాణించుటయు సత్యసంధుఁడైట్లనియె,

క॥ “అనర్థదేశమునకును క్షౌనాథుఁడ, సత్యసంధసంజ్ఞుఁడ, నేత

నామనవతి నాదుకూతురు, దీనికిఁ గన్గోత్పలాఖ్య స్థిరపడియుండెక” 306

ఉ॥ వేనికిని కు దీనిని వేడుకతోడ విరిచిపాలికిక

నే నడుంగఁగఁబోతి, నట నెమ్మి ముహూర్తమువోలె నుండితిక

గాని యదేమొ వెండియును క్షౌస్థికిం జనుదెంచి చూడఁబో

మానవులార! చిత్రముగ మాతొల బ్రపంచపురీతి యంతయుక 307

వ॥ అనవుడుఁ దజ్జనులు విస్మయోత్పల్లలోచనులై పోయి యంతయు బృహ

ద్బలునకు విన్నవింప నతండు పాదచారిగ నే యతిరయఁబున స్వాసంగుడ కరుదెంచి

కేటమొడ్చి గోసిలియొగ్గినిలంబడి 308

క॥ ‘స్వాగతముదేవ! మఱి సుస్వాగత మీభ్యుత్పలన స్వకరాజ్యంబుక

వేగచుకొని మఱియేలుము, బాగుగ దానంబు లిమ్ము బ్రాహ్మణతతిక” 309

వ॥ అనిపలుకుటయు నతని నాలింగించుకొని పలుమాటలు శిరస్సు మూ

ర్కొని యశుఁగ్రహింప వదనుండై గద్గదస్వరంబున నిట్లనియె,

ఉ॥ ‘చేయఁగఁజేయరాజ్య మది జీర్ణమయైనది నాదుచేతిలో,

నీయఁగ నీచువిత్త మది యెక్కువయయ్యెను యాచకానికిక

నాయన! చేసినాఁడ సవనంబు లనేకము గాన విడ్డవో

నేను దపంబొనరునిక నీవెరుఁ గ్రమ్మె యావనంబు రాకొ” 310

వ॥ నావుడు బృహద్బలుండు 311

ఆ॥ “సత్యసంధస్వపతి స్వతనయం దోడ్కొని యెటకొ యరిగి మరల నెంతకాల

మునకు రామి మంత్రిజనము తత్తుతుండైన సుహయం బ్రభునిజేసె ట్కోణికనియ

క॥ తొడగునతనికి దెప్పెదియేడవపురుషుండనగుచు నే నుదితుడనై

నేఁడు భవదీయవంశపు వాడనఁగా నుంటిననియు వారును వారుక 312

క॥ చెప్పఁగ వంశపరంపర యెప్పుడు వినుచుందుఁ గాన నీ పాపము

యొప్పెడి సుస్థానము నీ గొప్పతపశ్చర్యకు ననుకూలముగాదే? 33౬
మ॥ చమణీయంబు శుభకరంబు నగు గర్భాత్మీయ మిస్థాన మో

సుమహీశా ! తనుజాతతోడ నీట సంకుద్ధిం దపంబుండు, ని
త్యము సంధ్యాత్రయమందు నీదు పదపవ్యద్వంద్వ మర్పించి ?

వ్యముఁబొందంగలవాడదప్ప, కనుకంపంజూడుమీ మొక్కదళ" 33౭

మ॥ అనినవిని సత్యసంధుఁడు పెరియొనిట్లనియె, 33౮

అ॥ “హీట కేశ్వరమున హరిలింగమును దొల్లి నిలిపియున్న వాడ నేను బుత్ర !

యట్లుగావునం భద్రారాధనముచేతు, మట కవేగఁబంపుమయ్య మమ్ము” 33౯

మ॥ ఇట్లాఘాపాలకు లిరువురు భాషించుకొనుచుండఁ దచ్చిరకాటాగమనవార్త
విని భూసురులు కౌతుకాన్నితలై గర్భాత్మీగంబానుండి పఱితెంచిరి, యంత నప్పార్థి
వుండు వారలకు ధనంబులిచ్చి సాంజలియైనిలవంబడి స్వర్గసమాచారంబు సాదరంబు
గావినుండని నుడువుటయు నాబ్రాహ్మణాలందఱు యథాక్షేప్తంబుగను యథా
సుఖంబుగను నరేంద్రు నాలుగుదిక్కులం గూర్చుండి విస్మితులగుచు “నెట్లెట్లు
పోయితివి? మరల నెట్లువచ్చితివి? బ్రహ్మతో నేమేమిమాటలాడితివి? ” యని బ్రహ్మ
లోకవృత్తాంతం బంతయు నడుగఁ గథాంతంబున సత్యసంధుఁడు బృహద్బలుంగూర్చి
నీ॥ జపతపస్వాధ్యాయసంపన్నులై విపులై లేపట్టణంబున నెలమినుండు

సమధాజ్యముఖర జాబ్యల్యమాసంబులై యింటింటఁ దేరేతాగ్ను లెచటనలరు

నగ్ధాశ్రీమానారవర్తిష్టు లేపోలి బ్రాహ్మణక్షత్రివిటావదజాతు

లిహపరసౌఖ్యంబు లెనయఁగల్గినమేటు లేవీటనుండెడి యెల్లమనుజు

లాచమత్కారపురమున కరిగియొకపు డమృతైశ్వర్యమీక్షించి యాత్మలోన

“నిట్టిసగరంబు నిర్మించియచ్చినట్టి తచ్చమత్కారుఁ డత్యంతధన్యుఁ”డనియు 3౪౦

అ॥ “అతనియశము దిశల నక్షుచుండైయుండె”ననియుఁ బ్రస్తుతించి“యట్లై యొక్క

పురము నేటుపఱచి భూసురశ్రీవుల కిచ్చువాడ, ఖ్యాతి నెనయువాడ, 3౪౧

చం॥ అనియుటు పెద్దకాలమును నాత్మ విచారము సేయుచుండఁగా

నొనరెను బ్రహ్మలోకమున కోజఁ బ్రయాణ మవాంతరంబుగఁ,

గనుక మదీయమానసము గాఢియపెట్టెడు నిద్రిమాత్ర మో

జనవర ! లేదు దేనను విచారము సిద్ధుడనౌట నన్నిటఁ, 3౪౩

అ॥ కాన నీమహాత్మగణము సంబంధులై పుడమివేలుపులను బోయి వేఁడు,

మితు యమృదాజ్ఞ నేను సుస్థానముజేసి వాగలకును క్షీతితలేంద్ర!” 3౪౪

మ॥ అనవుడుఁ దద్యాపాలుండు 3౪౫

కం॥ “నామై గరుజించుచు నోబాపలు ! మాభూపుడెచ్చుపట్టణము గొనుం,

డాపదలేకుండఁగ నేఁ గాపాడెద, మత్కులంబు గాపాడుఁ డొగిజ్” 3౪౬

మ॥ అని కొందఱు నెట్టుకేఁ కొప్పించి వీరి కీయవలసినదని సత్యసంధునకు నివేదింతుటయు నాపృథివీపతి యందఱచరణంబులును గడిగి పురనిర్మాణార్థ ముత్తమ భూమి నర్పించి నీ పీపురంబునకు యోగ్యతసంపాదించవలయునని బృహద్బలున కాన తిచ్చి బిడ్డతోడం బయనమై హాటకేశ్వరజేష్ఠులంబున కరిగి ప్రితిమైఁ బెద్దకాలంబు తపంబుండె, నాకన్ఠోత్పలయు నొకపుణ్యజలాశయంబునాశ్రయించి తత్తీరంబున గారిం బ్రతిష్ఠించి శ్రీధమైఁ దపంబొనరించె, నంతఁ గొంతకాలంబునకు బృహద్బలుండు సపుత్రకంబుగా హతుండగుటయు గ్రాతీర్థవాసులగుబ్రాహ్మణు లెల్లరుం గుందుచు సత్యసంధు సమీపించి 3౪౭

తే॥ “వట్టిదానంబు నీయొద్దఁ బట్టిమేయు పొట్టుకూటికి గతిలేక పొక్కుచుంటి,

మెద్దియో జీవనోపాయ మీవుమాకు వే విధించు స్వధర్మాభివృద్ధిపాంఠె, 3౪౮

కం॥ వృత్తినిగల్పింపఁగ నొ కుత్తముని బృహద్బలాఖ్యు నొప్పించి, తతం

డిత్తతే రణరంగంబున మిత్తికినకుఁ, డింక నెట్టా మీదటి విధముల్” 3౪౯

మ॥ అనినవిని సత్యసంధుండిట్లనియె,

తే॥ “సన్యసించిన నాకట్లు సాధ్యమగును మీకు వృత్తినిగల్పించి సాఁకుచుంటు,

కన్యదన్వయమున నొక్కయర్భకుఁడును నుండఁడుండిన వాఁడేని యోముచుండె,

తే॥ కాన నామీద సంపూర్ణకరుణయుంచి యరుగుఁ డాత్మీయగృహములకవనిసురులు!

తానకాదృష్టమునన యేతద్బృహద్బలుండు గణోర్విం బ్రవేశించి చుడిసినాఁడు”

మ॥ అనియిట్లు పలుకుటయు నాబ్రాహ్మణులు నిజంబయని స్వస్థానంబులకేగిరి, సత్యసంధుండును దపంబునకుఁజనియె,

అ॥ ఇట్లు బిడ్డతోడ నెంతయుండవముండు సత్యసంధస్వపతిసవిధమునకు

మాననీయులౌ చమత్కారపుర విపులైల్ల రేగుదెంచి యిట్లులనిరి, 3౫౦

కం॥ “సంవేహంబులుగలుగఁగ, డెందములం దొకరికొకరు డీకొనుచును మే

మందఱ మమమానాబులఁ బొందుచునున్నార మరయుభూపతిలేమిన్” 3౫౧

మ॥ అనియిట్లు సన్యస్తుండగు సత్యసంధమహీపతి త్రౌగురులచేఁ బ్రార్థింపఁబడి కృతాంజలిపుటుండె. 3౫౨

అ॥ తగను నేను మీదుతగవులఁ దీర్పంగఁ, దగను మొట్టుమొదలె ధరణిసేల,

సప్తశత్రుములను నానలుఁబడెదైచి ము కికొఱకు నుక్కుమాసికొడితి” 3౫౩

క॥ అని విన్నవించుకొనుటయు బ్రాహ్మణులిట్లనిరి "

ఉ॥ " దర్పమునం దహంకృతిని దక్కువవారముకాము మేము, బ
లేర్పడియున్న యట్టి పృథివీపతికన్న ను మిన్నగానె మా
కేర్పడియుండె జీవనము, లించుకయేని కొఱంతలేకయే

నేర్పున స్థానకృత్యములు నిర్వహణంబొనరింతు మియ్యెడఁక : 3౫-

మ॥ ఇటు స్వస్థానమునందయుందుము ప్రభూ ! యే, మేమహారాజో యు

త్కటహాభక్తి నొసంగియుండె బలుకేదారమ్ములన్ మాకు, మీఁ

దటి మన్నఁడులు వృద్ధి నేసిరవి, యాతర్వాత నిన్దొట్టి యు

ద్భటరాజ్య బృహద్భలాంతమును మాభాగ్యంబు పెంపొందెడిన్, 3౬౦

క॥ ఆనర్తచేతమున కేవల డూనును సర్వాధిపత్య మాయేలిక ! యా

మానవుఁ డెల్లగృహస్థుల దానంబులచేత మిగులఁ దనుపుచునుండుకొ 3౬౧

క॥ ఏయెద్ద నేమియనఁగల మోయవనీపాల ! యెటులనొసంగితో వృత్తుల్

పాయనికృప నెటుసాఁకెతొ యీయఖిలము నీదునెడఁద కెఱుకయొకానన్ 3౬౨

ఆ॥ భూమిదానక రణపూర్వకత్వద్రుచితాగ్రహరవృద్ధి నరయుమయ్య,

మహినురాళి స్వీయమర్యాద చెడకుండ పౌఖ్యముండువిధము సలుపుమయ్య" 3౬౩

క॥ అనివక్కాణించుటయు నతండు పెద్దయుంబొద్దు విచారించి యుపమన్య
వంశసంభవులును వేదపారగులును నగు గర్తాతీర్థసముద్భవులఁ బిలువంబంచి నమస్క
రించి సాదరంబుగా నిట్లనియె, 3౬౪

తే॥ " మామకస్థానమందున మనెడిద్విజుల యఖిలకృత్యంబులును మీర లన్వహంబు

భృత్యులుంబో లెఁజేయుచు వినయులగుచు మెలఁగవలయును, ద్రక్ష సలుపవలయు"

క॥ అనిచెప్పి చమత్కారపురభూసురులదిక్కుమొగంబై 3౬౬

క॥ " మంత్రిదాకారము బుధవర్యశ్లాఘ్యంబునగుచు వర్తించెడి మీ

యారోక్తియెల్ల శిరసా ధార్యము వీరలకు నర్హదర్మము చెప్పన్, 3౬౭

ఆ॥ రాజకీయముల నరాజకీయములను సంశయాత్ములగుచు జగదమాడ

యమ్ముదుభయవాద మూహించి వీరలు చుంచిచెడ్డలను విధించుచారు, 3౬౮

ఆ॥ అస్మదేయకీర్తి యభివృద్ధిఁజెందింపనెడఁదలందు మీర శ్రీవ్యక్తదలి

పుష్టియుతులుగాఁగఁ బోషించుచుండనా వీరినందఱును నుదారులార ! 3౬౯

ఆ॥ సర్వకృత్యములను సర్వదా భవదీయవర్తనమునకనియె వాస్తవముగ

నీచ్చుచున్నవాడ నేను గర్తాతీర్థజనితులైన యీద్విజాతిజనల, 3౭౦

ధృవకోకిల॥ శ్రుతిచతుష్టయనూచితంబగు సుప్రతిష్ఠ ఘటించునొ

కతులితంబుగ నీరుచెప్పినయట్లు వర్తిలం డందఱున్

క్షీతిసురేందులు ! లక్షమందివచింతుగాక భవత్పుర

స్థితులవాక్యము లించుకైనను స్వీకరింపకుఁ డాత్మలసే ”

320

చ॥ అని వచించుటయు నాబ్రాహ్మణులు హృష్టులై వల్లెయని వారలం గొడ్డొని

పోము తదనుచుతంబున సర్వగా సర్వకార్యంబులును నిర్వర్తించుచుండిరి, యంత

నఖిలజనంబుల యఖిలకృత్యంబులను ధర్మవర్ధినియగు మర్యాద యేర్పడి పట్టణంబును

వృద్ధికొదెచ్చె, నా గర్వాతీర్థద్విజాలును దదనుగ్రహంబున నధికైశ్వర్యవంతులై సుఖం

బుండఁ గొంతకాలంబున కమృహీపతి యప్సరంబున కరుదెంచి యవనీసురులనందఱం

గనుంగొని

321

కం॥ “ అలఘుతరమైన మీకృపకలిమిని నీక్షేత్రమందు ఘనతిమమును నే

సలిపినవాడను గావున నెలమిని స్వస్థికోకమునకు నేగదనింకన్ ,

323

ఉ॥ పూటలానర్పకన్ మఱియుభోగములం బొసరింపఁజేయుఁగన్

ప్రాజితవృత్తులన్నియును బాలనసేయ మదన్వయంబునన్

రాజొకఁడేని లేడు భువిఁ బ్రస్తుతిమంచున, నుండియున్న నీ

రాజకరస్కూ లింగమును రమ్మని దాపుచునుంటి వానికీన్ ,

324

కం॥ కావున నీలింగమునకుఁ గాపింపఁగవలయు మీరె ఘనతరపూజన్ ,

భూవిబుధులు రథయాత్రాసేవన మేలేట మీరె చేయుఁడు కరుణన్ ॥ ”

325

చ॥ అనుటయు బ్రాహ్మణులిట్లనిరి.

326

తే॥ “ ఇటుఁ జమత్కారసానుల యిరువదేడులింగముల మేము పూజింపఁగం గలిగితి

మిదియు నయ్యెడి నిరువదియైమిదవది, యీవు నిశ్చింతమైనుండుమింక భూప !

కం॥ ప్రతికార్తికమాసమునను గృతమగును రథోత్సవంబు గీతారులతో ,

క్షీతిసాయక ! బలిపూజల వితతాహారాదికములు విరచింపఁబడున్ ”

327

చ॥ అనియట్లు వ్రాక్కుచుటయు నతండు హృష్టుండై స్వాశ్రమంబునకుం

జని యాలింగంబున కభిషేకించి భక్తిమై బూజించె , స్వవంశ మంతరించిన కతం

బున నాతఁడెట్లు స్వలింగంబును బ్రాహ్మణులకర్పించె, దల్లింగంబును గార్తిక

మాసం బంతయు శ్రద్ధాయతుండై యభిషేకించి పూజించుజనుండు ముక్తంబడ నెడి,

నొక్కసంవత్సరము ప్రతిసోమవాసరంబునను విధివిధానంబున నభిషేకంబుగావించి

పూజించునతండును మోక్షంబు గాంచంగలఁడని మాతృండ్రిచెప్పఁగా వినియుంటి”నని

యిట్లు వచించుటయు బుఘలిట్లనిరి,

328

చందాయీ వలసిన ప్రధాన పోషకులు.

- ౧ రాజాబెల్లపురకల వెంకటరాఘవేంద్రరావు బహదరు బాగీరుజుగారు,
వనాబుపేట

పోషకులు

- ౧ అల్లాడి లక్ష్మణరావుగారు, కరణం, బంగపల్లి
- ౨ సింగీతము అమృతరావుగారు, మక్తేదారు, కొన్నే
- ౩ గూడూరి వీరసాంబశివరావు సర్దేశపాండ్వాగారు, మానెక్కలూరు

సహాయులు

- ౧ పట్నూరి నారాయణరావుగారు, శ్రీరసాగరము.
- ౨ నెల్లూట్ల నరసింహారావుగారు, చినమడూరు
- ౩ మెదక్ కిషక్ రావు దేశముఖుగారు, నల్లపల్లి
- ౪ నార్సేపాటి వెంకటసుబ్బారావుగారు, నల్లపల్లి
- ౫ నరసింహస్వామివారు, యాదగిరి
- ౬ వీరకాయల రామారావుగారు, రాయగిరి
- ౭ భాస్కరరామని వెంకట రామయ్యగారు, కంగపల్లి
- ౮ శివతెంక రామలింగయ్యగారు, డాక్టరు, హనుమకొండ
- ౯ బానపాటి సుబ్రహ్మణ్యంగారు, ఆక్లింగు కరణం, సాపయపాలెము.
- ౧౦ చిక్కరాజు నట్టపల్లి రావుగారు, కరణం, చెలమర్తి
- ౧౧ మూలూరి వెంకటరత్నముగారు, వకీలు, గుంటూరు
- ౧౨ కస్తూరుని నరసింహారావుగారు, ఈలపోలి
- ౧౩ గోపాటి వేణుగోపాలరావుగారు, పోలీసుసచివస్వేక్షకుడు, ప్రతిపాడు

అభినవసరస్వతి

పత్రికాధిపతి:— జానపాడు పట్టాభిరామశాస్త్రి.

ఇది యొకమూలపత్రిక. ఇందు వర్ణాశ్రయ సమ్యక్బోధక శ్లోకములును, కవచములును వ్యాసములును బ్రకటింపబడును. చంపా సం 1 కి రు 3-0-0

ఈ కార్యసాగమున వెలకుదొరికు పుస్తకములు.

1 అశ్వయాచార్యవిజయము	...	0	4	0
2 కరిణీకోద్ధారిణి [వ్రాత పీఠధర్మికవి]	...	0	4	0
3 వాసంతికాపరిణయ నాటకము	...	0	4	0
4 కంసవధ నాటకము	...	0	8	0
5 చనుత్కారమంజరి [సింహాద్రి వెంకటాచార్యులు]	...	0	4	0
6 విరూపాక్షపీఠధర్మపరంపర	...	0	2	0
7 నీతిగీతులు [సుమతిశతకమునకు సంస్కృతము]	...	0	2	0
8 విశ్వబ్రాహ్మణశబ్దఖండనము, బ్రాహ్మణశబ్దవిచారము	...	0	2	0
9 నిగ్రహారోధన ఖండనఖండనము	...	0	4	0
10 చిత్తూరుజిల్లాతీర్థ పిఠరసము [పత్రికాధికారి]	...	0	4	0
11 సంకదోషము	...	0	3	0
12 సురిగింజ	...	0	1	0
13 పులిందావివాహము [పత్రికాధికారి]	...	0	4	0
14 నర్మలనీతిశతకము	...	0	1	0
15 వానందలహరి [తంకడ రామకృష్ణకవి]	...	0	4	0
16 లక్ష్మీవిలాసము [రాయసము వెంకటపతి]	...	0	4	0
17 నర్సారావుపేట శతావధానము [తిరుపతివెంకటేశ్వరము]	...	0	3	0
18 పశ్యంపుశ్యాం	...	0	2	0
19 పశ్యశబ్దవిచారము	...	0	2	0
20 పురశ్చరణము	...	0	2	0
21 శంతనురాజచరిత్ర	...	0	14	0
22 వర్ణవర్ణవర్ణ	...	0	4	0
23 స్వర్ణకారవర్ణవహారము	...	1	8	0
24 శుద్ధాంధ్రహరిశ్చంద్ర చరిత్రము	...	0	10	0
25 తిరుపతివెంకటేశ్వరతత్త్వము	...	0	1	0
26 సూత్రసంహిత-ఆంధ్రము	...	2	0	0
27 స్కాందమహాపురాణాంతర్గత నాగరఖండము	...	1	0	0

అభినవసరస్వతీ కార్యసాగము,

జానపాడు, విశుగురూపాశ్రయోస్థ.

గుంటూరుజిల్లా.